

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 26 του Δεκέβρη 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ 'Οδός Οικονόμου: αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 128

ΚΡΗΤΗ

Στον «Πρωτό Ταχυδρόμο», μία από τις σημαντικότερες εφημερίδες της Λόντρας, φάνηκαν στις 23 (ν) του Χριστού τ' ακόλουθα δυο τηλεγραφήματα, και τα δυο τηλεγραφημένα από τη... Ρώμη.

ΠΡΩΤΟ

Το Κρητικό ζήτημα

«Αν και ζυγώνει το τέλος της αρμοστείας του Πρίγκιπα Γεωργίου, οι τέσσερες προστάτες Δύναμες, ποὺ ἀπ' ἄλλες τούτες ἡ Ἰταλία γνωρίζει καλὴ τερατὴν κατάστασιν τῆς Κρήτης, κι ἔχει ἐκεῖ τὰ μεγαλύτερα συμφέροντα, δὲν κατάστρωσαν ἀκόμα μετ' ἑπιπέδου τρόπον εἶναι νὰ κυβερνηθῆ τὸ Νησί. Τὸ μπαλλωματικὸ σημερινὸ σύστημα δὲ δείχνει πολὺ πολιτικὸ νοῦ, κι ἂν στὴν Κρήτην ξεσπᾶσσαν ταραχές, θὰ φταῖν τὸ πιδ πολὺ οἱ τέσσερες Προστάτες. Ὁ πρίγκιπας, λέν, περιμένει τὴν ἀπόφασίν τους».

ΔΕΥΤΕΡΟ

Βανταλισμός στὴν Κρήτη

«Οἱ Ἰταλοὶ παραπονιῶνται μετ' ἄγρια καταστροφὴ τῶν παλαιῶν Βενετικῶν χιτρίων τῆς Κρήτης—ποὺ εἶναι βανταλισμὸς ἀνάξιος πολιτισμένου ἔθνους. Οἱ Κρητικοὶ θέλουν τὰ χαρτὰ ἀφανίσουν τ' ἀχνάρια τοῦ δ,τι ἀγαπᾷ ἢ ἀφεντιά τους νὰ λείψουν σκλαβιά τους. Τεσσερῆμισι δὲμος αἰῶνες ἱστορίας δὲν ξεγράφονται ἔτσι μετ' ἄγρια δύναμιν, κι ἂν ἀκόμα καταστραφῶνε μαζὶ καὶ τὰ ἀπειράριθμα Κρητικὰ ἀρχεῖα ποὺ σώζονται στὴ Βενετία».

«Τὸ κάτω κάτω, οἱ Βενετοὶ μὲν ἀχάως τὴν ἰσχυρὰν κατόρθωσαν νὰ κυβερνήσουν τὸ νησί, καὶ ὑπάρχουνε μάλιστα πολλὰ μέρη στὴν Ἀνατολήν, οἱ κατὰκοι καμαρώνουν τὴ Βενετικὴν τους μεταχειρίζονται ὡς τὰ σημεῖα τους τίτλους».

«Τὰ Βενετικά λείψανα τῶν Χανίων κι ἄλλων μερῶν τῆς Κρήτης θὰ ἔχουν τὴν πιδ μεγάλη ἱστορικὴ ἀξία. Γιατὶ δὲ ἡ Κρητικὴ ἱστορία δὲν τελιώνει μετ' ἄγρια καὶ δὲν ξαναρχινᾷ μετ' ἄγρια πρίγκιπα Γεωργίου, ὅπως φαίνεται, ἐπιθυμοῦν καὶ φαντάζονται οἱ Κρητικοὶ πατριῶτες».

Καὶ τὰ δυο, εἶπαμε, τηλεγραφήματα ἔρχονται ἀπὸ τὴ Ρώμη. Καὶ πρέπει κανεὶς νὰ

κατάντησε θεόστραβος ἂν δὲν καταλαβαίνει πὺς στὴ Ρώμῃ γλύφονται μετ' ἄγρια ὄρεξιν νὰ στήσουν καὶ πάλι Ἰταλικὴ κυριαρχία στὴν Κρήτη, βασιζόμενοι στὴν ἰδέαν πὺς οἱ Κρητικοὶ μήτε μ' Ἑλληνα δικό τους πρίγκιπα δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα νὰ κυβερνηθοῦν, καὶ πὺς μοναχὰ Ἰταλοὶ κατόρθωσαν νὰ τὴν δαμάσουν—μετ' ἄγρια κατέργ' αὐτοὺς καὶ τὴν κρεμάλας τους.

Καὶ νὰ μὴν ἀπορεῖστε ἂν καμιά μέρα κατόρθωσαν τὸ σκοπὸν τους καὶ τότε ἡ ξένη κυριαρχία θὰ εἶναι πιδ ἀσάλευτη καὶ τελειωτικὴ. Κι ἔπειτα τί θὰ λέν οἱ διάφοροι μεγαλόμυθοι Βενιζέλοι καὶ Φούμηδες ποὺ βάλθηκαν καλὰ καὶ σώνει νὰ βγάλουν ἀπὸ τὸ Νησί τὸν ἐθνικὸν Πρίγκιπα ποὺ ἡ παρουσία αὐτοῦ εἶναι τὸ μόνον ἀμπόδιο ξένης κατοχῆς;

Ἡ κυβέρνησις τοῦ Πρίγκιπα ὡς δὲν εἶναι ἀγγελικὴ. Πάλι δὲμος εἶναι χίλιες φορές καλύτερη ἀπὸ τὴν ρουσοφτολογικὴν ποὺ παρῶν οἱ Βενιζέλοι καὶ ποὺ στὴν Ἑλλάδα μὲν εἶναι 40 χρόνια ἔφερε χρεωκοπία, ἡττα, ἐλεῖχος, 800 φόνους τὸ χρόνο, ξεπατρισμὸς, ἀτιμία. Μὰ κι ἂν δὲν εἶταν καλύτερη, κι ἂν εἶταν δέκα κι ἑκατὸν φορές χειρότερη, πάλι χρεὸς τῶν Φουμοβενιζέλων εἶναι νὰ τὴν διαφεντεύουνε μάλιστα, ὡς ποὺ τοῦλάχιστο νὰ περάσει ὁ ξενικὸς φόβος. Τί ὄργη θεοῦ! Γιατὶ νὰ μὴν ἀποξενωθῆ ἡ Κρήτη σὰν τὴ Σικελία ἀξίζει θυσιῆς καὶ τρανώτατες μάλιστα. Ἄς συνετιστοῦν ὅσο εἶναι ἀκόμα καιρὸς.

ΑΝΝΑ

Τὸ δέλι ἀργὰ κάνει πανὰ τὸ ρήγινο καράβι.
Τ' ἄγιο, τὸ χρυσοδόλοτο Παλάτι καὶ τῆς Πόλης
Τ' ἀγεῖν τὰ σημεῖα καὶ τῆς γλυκεῖας Παρθένας
Κάθε κλησὶ μ' ἀσκηταριὸν καὶ τὰ καρβοστάσια,

Τὰ λαοστίβαχτα καστριά—Πὰ σὸ γαλήνιο γέμα
Θαμπόλενα ξεσφύρονται. Κ' ἡ φεγγόβλα δόξα
Τῆς χώρας κ' οἱ βασιλικὲς οἱ θύμησες κ' ὁ Πλοῦτος
Τῆς τέχνης ἀδεοφάνονται τὴν ὥρην νὰ πικρᾶν

Τοῦ μισμοῦ τοῦ ἀγύριστου. Κ' ἡ Ρηγοπούλα γέρνει
Ἀπὸ τὴν πρῶμην καὶ τηρᾷ μετ' ἄγρια μᾶτια
Κι' ἀπόκρυφο ἀναφυλλητό. Τὸ κῆμα τῆς πέρας

Στὴν ἐξορία τὴ συνθηκὴ καὶ βάραβρη καλύβα
Τοῦ Χιονογέννητου ἄρχοντα. Μὰ πέρα τῶρα ἡ Πόλις
Ἀποσκουραίνει. Ἡ θάλασσα πιδ μαύρη ὄλο κινεῖται.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΓΙΓΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΝΑΝΟΙ

Ἄπ' ἄκρη σ' ἄκρη μέσα στὴν Πατρίδα μας ἀποτελιόνεται ἡ διαπόρευση τῶν πολυτιμωτέρων ἰδανικῶν.

Στὰ ὑπόδουλα χῶματα ἐπλημύρισε τὸ αἷμα ποῦ τὰ τίμια παλληκάρια χύνουν στὸ βοῦν τὸν ἀχόρταγο τῆς λευτεριάς.

Αἵματα, παντοῦ αἵματα!

Τὰ βουνὰ καὶ οἱ πεδιάδες τῆς Μακεδονίας ἐδάφθηκαν κόκκινα, ἀντιλαλοῦν τὰ ρουμάνια ἀπὸ τὰ βογγητὰ τῶν σκοτωμένων κ' ἐδῶ μέσα ἕνα γλέντι ξεχύνεται ἀτέλειστο ποῦ μιά μέρα θὰ τὸ πληρώσουμε, μὰ θὰ εἶνε ἀργά!

Ἦθελα νὰχω στὰ χέρια μου τοὺς κερανοὺς τοῦ ἐργιδουποῦ Δία καὶ μ' αὐτοὺς νὰ καταρῆξω συντηρῆμι τὸ νερούλασμένο Κράτος!

Ἐμπρός! πάρτε, ὦ λαοπλάνοι, τὰ σαράβαλά του καὶ τρέψτε μ' αὐτὰ τὰ μούτρα σας.

Αἰ! Σταθῆτε!

Στὴν ἀπελπισιὰ μέσα καὶ στὸ σκοτάδι ποῦ ρήξατε στὰ μάτια τοῦ λαοῦ μας, ὦ ἀπαισιῶ φονιάδες, μὴ στοχάζεστε πὺς θὰ κυβερνᾶτε αἰῶνια.

Ἡ Ρωμοσύνη εἶνε ἀθάνατη!

Ἐξοῦ ἐκεῖ στὰ καλόνομα μέρη, ποῦ βασιλεύει ἡ Ἀλήθεια καὶ τὸ Δίκιο, πέρα μακρὰ στ' ἀπέραντα πέλαγα ἀνασπίνουν γεροὶ πατριῶτες! δὲν ἐτύφλωσε ἡ Συναλλαγὴ τὸ μῦθόν τους, ἡ ψευτιά σας δὲν ἐσάπισε τὰ κορμιά τους!

Εἶναι Γίγαντες!

Παραμερίστε κατεργαροὶ τῆς τράπουλας! παραμερίστε κλειδοκράτορες τῶν πορτέλων!

Νά! Γκρεμίζεται ὁ σαραβαλλιασμένος Θρόνος σας καὶ στὰ ἐρείπια του ἀπάνου στυλόνεται ἡ σημαία τῆς ἀναγέννησης.

Σταματῆστε! Ἡ σημαία τοῦ Μεταρρυθμιστῆ εἶνε ἀπέραντη. Ὁ ἀνεμὸς φυσᾷ μανιομένος καὶ τὴν ξαπλώνει σὰν οὐράνιο ἐλπιδοφόρο σύννεφο σ' ἄλλο κληρὸν τὴν Ἑλλάδα.

Σκύψετε, ὦ Νάνοι, μπροστὰ τῆς.

Σκύψετε νὰ διαβοῦν τὰ παλληκάρια, οἱ ἀθάνατοι Γίγαντες τῆς Πατρίδας.

Νάνοι! Νάνοι! ἡ Βασιλεία σας ἐπῆρε τέλος.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΗΑΒΑΒΕΑΣ

ΤΟ ΜΥΡΜΗΓΚΙ.

(Βιζύη Θράκης).

Τὸ μυρμηγκι ἦταν πρῶτα ἄνθρωπος, καὶ εἶχε καὶ χτήματα δικὰ του. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀγοῦσε τὴ δουλειὰ δὲν ἐκαλλιεργοῦσε τὰ χτήματά του, μόνον ἐκλεπτε ὅσα παραιτοῦσαν οἱ ἄλλοι γιὰ τοὺς πτωχοὺς, ὅταν μάζωναν τοὺς καρπούς των. Καὶ ὁ Θεὸς τὸν καταράσθηκε γι' αὐτό, καὶ ἔγινε μυρμηγκι, κι ἀκόμα ἔχει συνήθειον νὰ κἀνῃ καθὼς πρῶτα, γιὰτὶ τοῦ κολλήθηκε ἡ κλεψιά.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΣΙΚΑ

(Τὰ μετάφρασε ἀπὸ τὴν Περσικὴ ὁ κ. Α. Steinmetz)

I

Κάποιος πῆγε σ' ἕνα γιατρό καὶ τοῦλε νὰ τοῦ γιατρέψῃ τὰ νοσήματα. Ὁ γιατρός τὸν ἀρώτησε: «Τί ἔφαγες;» «Μιά ὀκτὴ κριθᾶρι καβουρντισμένο» τοῦ ἀποκριθῆκε. «Τότε σύρε σ' ἕναν κτηνίατρο», τοῦ εἶπε ὁ γιατρός, «γιατὶ κείνος γιατρεύει τὰ ζῶα, κί ὄχι ἄνθρωπος.»

II

Ἐνας μπαρμπέρης ξούριζε ἕναν ἀφέντη, Ἄξαφρα ἀρχίνησε τὸ χέρι του νὰ τρέμῃ καὶ τὸν ἔκοψε. Ὁ ἀφέντης τότε φώναξε. «Μωρέ, δὲν προσέχεις; μούνομες τὸ κεφάλι!» Σῶπα, εἶπε ὁ μπαρμπέρης, «κομμένο κεφάλι δὲ μιλάει.»

III

Ἐνας χόντζας τρέχοντας ἔφυγε. Τὸν ἀρωτούσανε. «Γιατὶ φέλνεις τρέχοντας;» Ὁ χόντζας ἀποκριθῆκε. «Θέλω καὶ ἄνθρωπος ν' ἀκούσω τὴ φωνή μου ἀπὸ μακριά, γιατί λένε πὼς ἡ φωνή μου εἶναι ὠραιότερη ἀπὸ μακριὰ παρὰ ἀπὸ κοντά.»

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΦΙΓΑΛΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ κ. Λ. Α.

Πρῶτα πρῶτα πρέπει ἀπὸ καρδιάς νὰ φαριστήσω τὸν κύριο Λ. Α. γιὰ ὅλα τὰ τιμητικά ποῦ ἔγραψε γιὰ μένα στὸ προτελευταῖο φύλλο τοῦ Νουμά (ἀριθ. 125) καὶ γιὰ τὰ καλὰ λόγια ποῦ εἶπε γιὰ τὸ βιβλίο μου (1) καὶ γιὰ τὴν ἐργασία μου. Καθάρια ἢ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δουλεύομε κάτι νὰ παρσιάζομε κ' ἐμεῖς. Ἐργαζόμεστε μὲ τὰ δυνατά μας καὶ μὲ πόνο καὶ πόθο ἄσβεστο γιὰ τὴ συλλογὴ καὶ μελέτη τῶν μνημείων τῆς ζωντανῆς μας γλώσσας ἔχοντας πάντοτε τὸ παράδειγμα τοῦ τιμημένου καὶ ἔθνικοῦ μας καθηγητῆ κ. Ν. Πολίτη. Ἐργαζόμεστε μονάχα, μὰ τίποτε περισσότερο.

Ὁ κ. Λ. Α. ἔκανε καὶ μερικές παρατηρήσεις

ἀπάνω στὸ βιβλίο μου. Ἐξὸν ὅμως ἀπὸ μερικὰ τυπογραφικὰ λάθη ποῦ μοῦ σημείωσε, ποῦ σὲ δαῦτα δὲν εἶχε προσέξῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ρωμίους καὶ ξένους κριτικούς τοῦ βιβλίου μου, καμμιά ἄλλη παρατήρηση δὲν τὴ βρίσκω δίκια καὶ πρεπούμενη. Δὲ θὰ πῆ ὅμως μὲ τοῦτο πὼς γιὰ μένα δὲν ἔχει ἀξία ἢ κριτικὴ τοῦ κ. Λ. Α. Μεγάλῃ κιόλας. Αὐτὸ καὶ μόνο, τοῦ νὰ μοῦ σημειώσῃ κανεὶς τυπογραφικὰ λάθη ποῦ τυχαίῃ νάχῃ μιά ἐγδοσὴ μου, εἶναι ἀρκετὸ νὰ τοῦ χρωστάω μιά μεγάλη χάρη. Ἡ κριτικὴ ἀρχίνησε, καθὼς λέει κάποιος σοφός, ἀπὸ τὸ διόρθωμα τῶν τυπογραφικῶν λαθιῶν. Κι' ἀκόμα καὶ τώρα βλέπομε, πολλές φορές σὲ περιοδικὰ τῆς Εὐρώπης, κριτικὲς γραμμένες ἀπὸ τρανοῦς, πολὺ τρανοῦς καὶ σοφοῦς ἐπιστήμονας, νὰ μὴν παρατηροῦν τίποτε ἄλλο ἀπάνω σὲ μιά ἐγδοσὴ παρὰ μόνο λάθη τυπογραφικά. Βλέπετε κί αὐτὸ δὲ τὸ νομίζουν γι' ἀπρῆπη στὴ σοφία τους δουλειά.

Ὁ κ. Λ. Α. τὸ στίχο 5 τοῦ τραγουδιοῦ 14 τῆς συλλογῆς μου: νὰν τῶχα γιὰ προσκέφαλο δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες τὸν διορθώνει: νὰν τῶχα γὼ προσκέφαλο...

Τὸ γιὰ τοῦ φαίνεται φραγμασμός. Μὰ τὸ γὼ πάλι εἶναι, στοχάζομαι, δασκαλισμός τρομαχτικός ποῦ δὲν ἔχει θέση, οὔτε ταιριάζει σ' αὐτὸ τὸ μνημεῖο τῆς λεβέντικης γλώσσας. Ὁ στίχος εἶναι καλὰ γραμμένος. Μπορῶ νὰ τὸν βεβαιώσω τὸν κ. Λ. Α. καὶ πρέπει νὰ μὲ πιστέψῃ, ἂν φεῖ τίμιο καὶ εὐσυνείδητο ἐπιστήμονα, πὼς ἐστὶ Φιγαλεικὸ βουνὸ ἀκουσα ἀπὸ μύρια στόματα ποῦ νὰ τραγουδιέται αὐτὸς ὁ στίχος. Ἀπαράλλαχτα τὸν ἀκουσα καὶ στὴν Ἀρσάνεια καὶ στὸ δῆμο Ἰκασίου. Ἀκόμα ὁ φίλος μου κ. Ἀδαμάντιος Μαντίου, ὁ ἀξιὸς φιλόλογος καὶ ἀγαπητὸς συνάδελφος, μοῦ εἶπε πὼς κί αὐτὸς ἀπαράλλαχτα ἀκουσε τὸ στίχο καὶ στὴν Τήνη καὶ ἐς ἄλλα νησιὰ τῆς Ἀσπρῆς θάλασσας. Γιατὶ φαίνεται πὼς τὸ τραγοῦδι εἶναι συγνὸ σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ρωμιόσνης. Τὸ προπερασμένο καλοκαίρι στὴ Πιάνα τοῦ Φάλανθου καὶ στὴν Τρομπολιτσᾶ ἀκουσα μαζί μ' ἄλλες διαφορῆς τοῦ αὐτοῦ τραγουδιοῦ κί αὐτὴ τούτουνα τοῦ στίχου:

Νὰν τὸ βανά προσκέφαλο δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες
Καὶ τώρα πρέπει νὰ μολοήσω πὼς μοῦ φάνηκε πολὺ παράξενο τὸ γιὰ σ' αὐτὴ τῆ χρήση νὰ τὸ πέρουν γιὰ φραγμασμό.

Νάχα τὰ ὄρη σύντροφος
τοὺς λόγγους γιὰ κινάρι
λέει ἕνα τραγοῦδι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ποῦ μοῦ τὸ φανέρωσε ὁ διδάχτορας τῆς φιλολογίας καὶ καλὸς φίλος μου κ. Ν. Κωστῆς. (2)

Κατακαυμένη καμουχᾶ νὰ σ' ἔχα γιὰ φουσιάνι.
Εἶναι στίχος ἀπ' ἄλλο δημοτικὸ τραγοῦδι.
Κ' εἶχε τὴ Ρήνα σιὸ πλευρὸ γιὰ κεραστὴ νὰ πίνῃ
λέει τὸ τραγοῦδι τοῦ Στυλοδήμου σὲ μιά Καλαβρυτηνὴ παραλλαγή.

Ἐχω τὰ δάκρυα γιὰ νερὸ τὸ φτύμα γιὰ σαποῦνι κό-
[μινὸ παχὺν μπαμποῦνι
λέει ἄλλη Καλαβρυτηνὴ παραλλαγή.
Τοῦ Δράμαλη οἱ μέηδες καὶ τοῦ Μωροῦ οἱ ἀγαδες
στὰ Δερβενάκια κοίτονται κορμιὰ δίχως κεφάλια
γιὰ στρώμα εἶχαν τὴ μαύρη γῆ προσκέφαλο τὶς πέ-
[τρεις
καὶ γιὰ ἀπανωσκεπάσματα τὰ χιόνια καὶ τοὺς πάγγους
λέει τὸ τραγοῦδι γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ Δράμαλη
ποῦ τ' ἀκουσα σ' αὐτὰ τ' ἀθάνατα Δερβενάκια.

Ἀκόμα στὴ περιφημῆ ρίμα τῆς γυναίκας τοῦ καπετᾶν Μανέτα, ποῦ ὑπόθεση ἔχει γεγονότο γενομένο ἀληθινὰ σιὸ νηοὶ τῆς Μήλου, δυὸ στίχοι εἶνε Πάρε κί ὀκτὴ ἀνθρώπους γιὰ συντροφιά σου
γιὰ νὰ τοὺς ἔχῃς γιὰ βοηθειά σου (3)

Τὴ λέξη ἀγκάλια φαίνεται πὼς δὲ τὴν καταλαβαίνει ὁ κ. Λ. Α. θὰ εἴπῃ ἀγκάλιασμα. Τὸ τραγοῦδι 19 τῆς συλλογῆς μου ὅταν τραγουδιέται τελειώνει μὲ τό:
νὰν τὸ χορτάσω φίλημα

Μὰ στὴν ξεφώνηση τῶν στίχων πολλές φορές μοῦ τέλειωσαν στὴ Φιγαλεία τὸ τραγοῦδι καθὼς τῶ-
γραψα στὴ συλλογὴ μου, δηλαδή:
Νὰν τὸ χορτάσω φίλημα, νὰ τὸ χορτάσω ἀγκάλια.
Ἔτσι μοῦ τέλειωσε τὸ ἴδιο τραγοῦδι καὶ στοῦ Σινάνου ὁ Μῆτσιος Σακελλαριάδης. Κ' ἦταν μπροστὰ, καθὼς σημειῶνω στὸ εαγῆ μου, κί ὁ δικηγόρος κ. Γιάννης Κόκαλης.

Τὸν πρῶτο στίχο τοῦ τραγουδιοῦ 11 τῆς συλλογῆς μου:
Ποῖος εἶν' αὐτὸς ποῦ ἔρχεται ἄ τῆς Μαρμαρῆς τὸν
[μάμπο
τὸν διχλαεὶ ὁ κ. Λ. Α. ὀλοφάνερα λαθιασμένο, γιατί ὁ λαὸς, θαρρεῖ, λέει πάντα καὶ τραγοῦδᾶ ποῦ-
χεται. Μὰ φίλε μου κ. Λ. Α; ὁ λαὸς λέει ἀδιάφορα ποῦ ἔρχεται καὶ ποῦχεται, ποῦ εἶμαι καὶ ποῦμαι, ποῦ εἶσαι καὶ ποῦσαι ποῦ εἶναι καὶ ποῦναι, ποῦ ἦ-
ταν(ε) καὶ ποῦταν(ε), ποῦ ἔχω καὶ ποῦχω κλ. Τραγοῦ;

ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΜΑΤΑΦΡΑΣΗ Κ. ΜΑΝΟΥ

Κρέων (ξεσπάζει)

Ἀλήθεια;—Μὰ τὸν Ὀλυμπο, σ' τὸ λέγω νὰ τὸ
[μάθῃς,
Θὰ μοῦ πληρώσῃς ἀκριβὰ τὶς ἀτιμὲς βρισιές σου!
(Στοὺς ὀπλοφόρους)
Μὰ φέρετε τὸ μίασμα, γιὰ νὰ πεθάνῃ ἀμέσως
Μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ γαμπροῦ!

Αἴμων

Ἄσχετα μὲ τὰ μίση, μὲ τὰς βέβαια μπροστὰ μου,
Μὴν τὸ θαρρῆς αὐτὸ ποτέ, πὼς θὰ πεθάνῃ ἐτούτη.

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸ 126 φύλλο τοῦ «Νουμά».

Καὶ ποθενὰ τὰ μάτια σου δὲ θὰ μὲ ξαναἰδοῦνε.
Κί ἂν θελήσῃς, λύσσαζε μ' αὐτούς, ὅπου σ' τὸ συμ-
[παθοῦνε!
(Φεύγει βιαστικός)

Σ Κ Η Ν Η Γ'

Κρέων, Χορὸς, Ὀπλοφόροι.

Κορυφαῖος

Τῶρ' αὐτὸς φεύγει, βασιλιά, ἀπ' τὸ θυμὸ ἀναμ-
[μένο.
Μὰ μιά ψυχὴ, ποῦ πόνεσε τόσο πολὺ, εἶναι τρώ-
[μος!

Κρέων

Ἄς κάμῃ αὐτὸς ὅ,τι μπορεῖ· κί ἂν ἔχῃ περηφάνεια
Ποῦ νάσαι κ' ὑπεράνθρωπη, πάλι δὲ θὰ γλυτώσῃ,
Ἄπ' τὴν κακὴ τὴν μοῖρα τους, αὐτὲς τὶς δυὸ τίς
[κόρες!

Κορυφαῖος

Θὰ τίς σκοτώσῃς καὶ τίς δυό;
Κρέων (ἀφοῦ σκεπτῆ)
Ἄσχετα μὲ τὰς βέβαια κ' ἐκείνην
Ἄσχετα μὲ τὸν ἄνθρωπο,
Καὶ στίς καλὸδες μπαίνει,
Καὶ θάλασσα διαβαίνει,

Κορυφαῖος

Καὶ μὲ ποῖο θάνατο λοιπὸν θέλεις νὰ τὴ σκοτώσῃς—
Κρέων

Ἐξὼ ἀπ' τὴν πόλη αὐτὴν, ἐκεῖ, σ' ἔρημο μονοπάτι,
Θὰ τὴν κλείσω ζωντανὴ σὲ πέτρινο κατώγι!
Καὶ θὰ τῆς βάλω τὴν τροφήν, ὅση μονάχα πρέπει
Γιὰ νὰ μὴ βρῆ τὸ κρῖμα τῆς ὅλης ἢ πολιτείας.
Τὸν Ἄδη ἐκεῖ ἄς περικαλῆ, ποῦ μόνο αὐτὸν λα-
[τρεύει,
Κ' ἴσως πετύχῃ κί ἀπ' αὐτὸν ἐκεῖ νὰ μὴν πεθάνῃ.
Θὰ μάθῃ ὅμως τούλάχιστο πὼς εἶναι ἀδικὸς κόπος
Μόνο νὰ σέβεται κανεὶς αὐτούς ποῦ νὰ σὲ τῶν ἄδην.
(Βγαίνει μὲ τὸν ὀπλοφόρο)

Σ Κ Η Ν Η Δ' τ' ὀπλοφ. οἱ

Χορὸς, ἔπειτα Ἀντιγόνη; Ὀπλοφόροι.
Κορυφαῖος

Ἐρωτα ἀκαταμάχητες,
Ἐσὺ ποῦ ξενοχτιζεῖς
Στοῦ κοριτσιοῦ τὰ μάγουλα,
Ἐσὺ ποῦ αἰχμητοχτιζεῖς
Ἄς καὶ τὸν πλούσιον ἄνθρωπο,
Καὶ στίς καλὸδες μπαίνει,
Καὶ θάλασσα διαβαίνει,

δάει δι' κατά τή μετρική ανάγκη ποῦ ἔρχεται καί ποῦ ἔρχεται κτλ. Μερικά παραδείγματα, τὰ πρῶτα χεῖρα, φέρνω γιά ν' ἀποδείξω τήν ἀλήθεια τοῦ λόγου μου.

Σάν τί 'ναι κείνα ποῦ ἔρχονται, τί 'ν κείνα ποῦ ἔρχονται

μὴν εἶν' μιὰ ῥαῖμα τούρκικα, μὴν εἶσαι δ' ὁ πατρίδας μας
λέν Τούρκισσες σκλάβες κλεφτῶνε, σ' ἕνα Μωριτικό τραγοῦδι.

Ἄλλο τραγοῦδι λέει:
Γιά δέστε τή Γαλιναῖνα ποῦ ἔρχεται καβάλλα, σέ μιὰ μοῦλα μικρόμουλα, σέ μιὰ ἀσημένια σέλλα, περιγράφοντας τή συνοδεία μιᾶς ἥρωικῆς γυναίκας, ποῦ δυνήθηκε νά πιεῖ δυό κουρσάρους ποῦ θέλησαν νά τῆς ἀρπάξουν τὰ πράγματά της καί νά τήν πειράξουν. Τό πολῦτιμο αὐτό τραγοῦδι τόμαθα στήν ἐπαρχία Ἡλείας.

Ἔβγ', Ἀρειοῦλα μου νά δῆς νά δῆς καί νά θανατοῦμαι
ἀντρογυμνὰ ποῦ περῶ, πολλά 'μορφο ποῦ εἶναι(4)

Καί τό δίστιχο:
Γιά ἰδέσ κυρά μου τ' ἀνθή σου ποῦ εἶναι μαραμμένα ὁ πάγος τὰ ἐμίρανε καί ὁ καῦμος ἐμένα (5)
Γιάννη μου καλογιάννη μου ποῦ εἶν' ὁ δάσκαλός σου, λέει τάχατες ἡ Παναγιά στό μοιρολόι τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

Τρεῖς ἀντρωιῶμενοι βούλονται νά πᾶν στόν πάνω κόσμο.
Ἔνας τό μάϊ θε νά βγῆ, ποῦ εἶναι τὰ λουλούδια καί ἄλλος θέλει τόν Ἀβγουστο, ποῦ εἶναι τὰ πανηγύρια λέει ἄλλο μοιρολόι, ποῦ εἶναι καί τραγοῦδι τοῦ τραπεζιοῦ ἔς ἄλλον ἠχό.

Καί πάλι τό δίστιχο ἀφ' τῆ Φιγαλία:
Κόρη μου τὰ φρονιάκια σου, ποῦ εἶναι σά γαϊτάνι στήν Πόλη καί στή Βενετιά καζάκης δέν τὰ φτιάνει.

Ποῦ εἶναι ἡ Ἀθήνα μου, ποῦ εἶν' ἐκείνη ἡ Ἀθήνα(6)
Καί γιά τή χρήση τοῦ ποῦ ἦταν σέ δημοτικά ἔμμετρα κείμενα, δεῖς δυό παραδείγματα γιά νά λείψῃ κάθε ἀνθιλογή.

Ποῦ ἦταν καπετάνιος ξακουσμένος στής Μήλου τό καπράκι ὑπανδρεμένος στίχοι παρμένοι ἀπ' τῆ ῥίμα τῆς γυναίκας τοῦ καπετάν Μανέτα (7).

Στείλαν τόν Καποδίστρια γιά νά μᾶς δικαιώσῃ καί αὐτός μᾶς μορφογέλασε σάν πονηρός ποῦ ἦταν(8)

Καί γιά τό: ποῦ ἔχω-εις-ει-ουν παραδείγματα. Α) τό δίστιχο:

Κομμάτια νά μὲ κάνουνε, σφελιά σάν τό λειμόνι, δέν ἀπαρνέμαι τήν ἐλιά ποῦ ἔχεις στό σαγῶνι

Β) Τό στίχο τοῦ ὕμνου τῶν Κολοκοτρωναίων: Ποῦ ἔχουν τ' ἀργυρᾶ κομψιά τίς ἀσημομισιόλες

Πρέπει ὁμως νά σημειωθῇ πῶς στή Ρούμελη πολὺ συνηθᾶνε νά τραγουδοῦν καί: ὀπούρχεται, ὀποῦναι, κλ. Αὐτό δέν εἶναι ἄγνωστο καί στό Μωριά.

Στό τραγοῦδι 14 τῆς συλλογῆς μου βρίσκεται ὁ στίχος:

Ποῦχει τῆς χήνας τό λαιμό, τῆς πέρδικας τὰ κάλλη Ὁ κύριος Α. Α. νομίζει πῶς πρέπει νά γραφτῆ: Ποῦχει τῆς χήνας τό λαιμό τῆς πέρδικας τὰ στήθια γιὰτί, λέει, ἡ ἰδέα τῆς πέρδικας τὰ κάλλη δὲ τοῦ φαίνεται λαϊκιά. Καί ὁμως αὐτή ἡ ἰδέα εἶναι πολὺ συχὴ σέ τραγοῦδια δίστιχα, παρομοιώσεις, παροιμίες, φράσεις κλ. δημοτικῆς. Πρόχειρο ἔχω ν' ἀναφέρω τό ἀκόλουθο Γορτυνικό τραγοῦδι: Στήν παραπάνω γειτονιά ἔχω μιὰ διαλεμένη, Κι ἄλλοι τή λέν μαρκειδεῖν καί ἄλλοι βλογοκομμένη. Κεῖνη δέν εἶν' μαρκειδεῖν, δέν εἶν' βλογοκομμένη. Ἀσπρίζει σάν τὰ γάλατα καί λάμπει σάν τόν ἥλιο, Ἔχει τῆς χήνας τό λαιμό τῆς πέρδικας τὰ κάλλη(9)

Οἱ κ. Ἀντρέας Παπαγεωργιάδης καί Ν. Χ. Κωστής, μὲ βεβαίωσαν πῶς καί τὰ τραγοῦδια τῆς Μικρῆς Ἀσίας βρίσκεται ἡ ἰδέα ποῦ κ. κ. Ἡ πέρδικα δὲ φημίζεται μόνο γιά τὰ στήθια ἄλλὰ καί γιά τὰ ἄλλα τῆς πλουμισμάτα καί τοῦ λαιμοῦ.

Ὁ κ. Α. Α. λυπάται ποῦ σὲ βιβλίον μου ὑπάρχουν τὰ πολὺ ἄσκημα λάθια, λέει, λεπτομερῶς καί μοσχαναθρεμένη. Μὰ ἔπρεπε νά κυττάξῃ πῶς τὸ λεπτοκανακάρης δὲ τὸ μᾶζωξα γῶ, παρὰ τὸ παρῆλαβα, σάν ἔτυχε λόγος γιά τίς λέξεις κανάκια, κανακάρης κλ., ἀπὸ τὸ γλωσσάριο τῶν Κυθῆρων, ποῦ κάποιος ἀνάγνωμος δημοσίεψε στό παλαιὸ περιοδικό, τὴν πολῦτιμη Πανδώρα, κατὰ τὴν παραπομπή ποῦ κάνω (1). Ἔτσι λοιπὸν δὲ μποροῦσα, οὔτε μοῦ ἔπετρεπε νάλλάξω τὸν τύπο καί νά τὸν κάνω λεπτοκανακάρης, σάν τύχαινε νά μὴν τὴν ἀκούσω ποτές ἀτός μου τῆ λέξη. Τὸ μοσχαναθρεμένη δέν εἶναι διόλου λάθος. Στὴν Φιγαλία λέν καί τὰ δυό μόσχος, μοσχοθυμιατό, μοσχοκλάδο, μοσχοκάρυδο, μοσχοκλίβανο, μοσχόνερο, μόσχος καί κανέλλα κλ. καί

μόσχο, μοσχοκλάδο κλ. Ἐπίσης λένε τὸ βαφτιστικὸ ὄνομα Μοσχοῦλα καί Μοσκοῦλα καί τὸ παράνομα Μοσχοῦλας καί Μοσκοῦλας. Τυχαινε καί ὅλας νά εἶναι καί κάποιος βουλευτῆς Μοσχοῦλας ἀπὸ κείνα τὰ μέρη Στῆ Φιγαλία λέν καί σχολή καί σχολειὸ καί ἄλλα τέτοια πολλά. Τὸ μόσχος λέγεται καί σ' ἄλλα μέρη τοῦ Μωριᾶ:

Γουργάρα τό κομμάκι σου μυρίζε σάν τό μόσχο.

Βάλε πάτους βασιλικὸ καί πάτους μαντισουράνα βάλε καί σὸ προσκέφαλο πέντε δραμάκια μόσχο (10)

Καί σ' ἄλλο πάλι Γορτυνικὸ τραγοῦδι:
Καράβια καί δελίνια μου μόσχος καί καναρινία μου (11)

Ἄλλὰ καί σ' ἄλλα μέρη ἔτσι: μόσχος. Λόου χάρι στῆ Μῆλο: καί βάλετε τὸ βάλαμο καί βάλετε καροφίλλι καί σὰ προσκεφαλάδια τῆς μόσχο μὴ λυπηθῆτε (12) καί σ' ἄλλο τραγοῦδι ἀπὸ τὸ ἴδιο νησί:

Ἡ νιά ἀπηλοήθηκε, σάν μόσχο τὸν εἰμίρησε (13)

καί στῆ Κορσική: Μιά τρυγονίτσα νάστησα, μὲ χὰδι ἀναστημένη,

ἐτάξά τὴν ζάχαρι καί ἐπόξά τὴν μόσχο, καί ἔπλε τό μόσχο τὸ καλὸ καί ἄλλα πολλά γλυκάδια(14)

Τὸ μοσχοθυμιατό εἶναι καί σὲ τραγοῦδι τῆς Ἡπείρου:

Ὡ Δοῦνινοπολίτισσα
βάλ' τὸ φέσι σ' ὀμπροστά
καί σὺρε στὴν ἐκκλησιά
μὲ λαμπάδες, μὲ κεριὰ
καί μὲ μοσχοθυμιατά (15)

Τὸ μοσχοκάρυδο καί σὲ Ρουμελιώτικα τραγοῦδια, ὅπου καί μοσχοκάρυδα:

Κοιμᾶτ' ἡ καπετάνισσα μέσ' τὸν βαθὺν τὸν ὕπνον, γὰ φέρετε μοσχοκάρυδα νά τὴν πετροβολήσω (16)

Τὸ σχολή καί σὲ Κορσικανὸ τραγοῦδι τῆς κακῆς μάνας:

νᾶρθ' ἡ λαμπρὴ ἡ κυριακὴ καί ἡ πρώτ' ἀρχὴ τοῦ χρόνου,

νᾶρθουνε τὰ καλήμερα, τ' αἰ Γεωργιοῦ ἡ σχολή (17)

Τὰ βαφτιστικὰ: Μοσχοῦ, Μοσκοῦλα, Μόσχα

Καί θάλασσα περῶς!
Κι' οὔτε κανεῖς ἀθάνατος
Ἐγλύτωσε ἀπὸ σένα,
Οὔτ' ἀνθρωπον ἐφήμερο
Δέν ἀφῆσε κανένα.
Ἐσὺ ποῦσαι τὸ λουλούδο
Ζωῆς τυραννισμένης.
Ἐσὺ ποῦ ξετρελλαίνεις
Ἐκείνον ποῦ κρατᾶς!

Ἐσὺ καί δίκιον ἀνθρωπο
Σπρώχνεις στὴν ἀδικία.
Ἐσὺ καί τώρα ἐσήκωσες
Τέτοια φιλονεικία.
Κι' ὁ πόθος κέρης ὀμορφῆς
Πῶ βρασιλεύει ἀκόμη,
Παρά οἱ μεγάλοι νόμοι
Ποῦ ἔδωσαν οἱ θεοί.

(Ἔρχεται σιγὰ ἡ Ἀντιγόνη μὲ ὀπλοφόρους)
Μὰ τώρα καί ἐγὼ σπρώχνομαι
Τοὺς νόμους νά πατήσω,
Καί δέν μπορῶ, αὐτὰ βλέποντας,
Τὰ δάκρυα νά κρατήσω,
Ὅταν θωρῶ τῆ δύστηχη
Ἐδῶ τὴν Ἀντιγόνη.

Στό στρώμα νά σιμώνη,
Ποῦ ὄλους θά μᾶς δεχτῆ!
Ἀντιγόνη (σταματᾶ)

Ἔσεῖς λοιπόν, θωρεῖτε με,
Πῶχομε μιὰ πατρίδα!
Πιὰ δὲ θά δοῦν τὰ μάτια μου
Τοῦ ἡλιοῦ τὴν ἀχτίδα!
Κι' ὁ Ἄδης στὸν Ἀχέροντα,
Στὸ ρέμα τοῦ θανάτου,
Στὸν κόσμον ἐκεῖ κάτω,
Μὲ σέρνει ζωντανή.
Γιὰ μένα δέν ἀκούστηκαν
Νυφιάτικα τραγοῦδια.
Τὴν κεφαλή δέν ἔβραναν
Νυφιάτικα λουλούδια.
Τώρα μὲ τὸν Ἀχέροντα
Τὸ γάμο μου θά κάμω,
Ἐκεῖ στὸν Ἄδη χάμω,
Κάτω στῆ μαύρη γῆ!

Κορυφαῖος
Γιομάτῃ δόξα καί ἔπαινο
Μὲ τοὺς νεκροὺς πηγαίνεις.
Καί τέτοια μοῖρα ἀτίμητη
Μηνάχα ἐσὺ λαχάλνεις,

Πῶς ζωντανὴ καί ἐλεύθερη,
Δίχως νά σὲ σκλαβώσουν.
Ἡ ἀρρώστια νά σὲ λυώσουν,
Θά κατεβῆς ἐκεῖ.

Ἀντιγόνη
Ἡ πέτρα, καθὼς ἀκουσα,
Τρυγῶρα στῆ Νιόβη,
Σάν τὸν κισσὸν ἐφύτρωσε
Καί τῆ ζωῆ της κόβει.
Πάνω στοὺς ἀσπρούς ὄμους της
Καί βρέχει καί χιονίζει,
Καί πάντα αὐτὴ δακρύζει.
Ἡ μοῖρα μου εἶναι αὐτὴ!

Κορυφαῖος
Ἀπὸ θεοῦ γεννήθηκε
Καί σὰ θεὰ τιμᾶται.
Ἄλλ' ὁ θνητὸς ὁ ἀνθρωπος
Ἀπὸ θνητοῦς γεννιέται.
Κ' ἐσὺ μὲ τοὺς ἰσῶθεους
Ἄν ἴδιο κληρὸ λάχης,
Δόξα μεγάλη θάχης,
Στὸν κόσμον θ' ἀκουστῆς!
Ἀντιγόνη
Ἀκόμη ἐγὼ δέν πέθανα
Κ' ἐσὺ γελάς μαζί μου;

τὰ βρα πολλές φορές και σὲ ξεφώνησες και παρρη- σίεις παλαιὲς μοναστηριῶνε κ' ἐκκλησιῶν.

Τὸ τραγοῦδι 24 τό: δυὸ γαπητικούς δὲν εἶναι διόλου λάθος. Ὁ κ. Α. Α. θέλει δυὸ ἀγαπητικούς. Μὰ δὲν εἶναι δῶ συνίζηση, ἀλλ' ἀφαίρεση. Τὸ γα- πητικὸ λέγεται στὴ Φιγαλία και σὲ μερικὰ ἄλλα μέρη. Βρίσκεται και σ' ἕνα τραγοῦδι δημοσιευμένο ἀπὸ τὸν Émile Legrand:

μόν' εἶχε μιὰ γαπητικιά πολὺ μακρὰ σὰ ξένα(18)

Σ' ἕνα ἄλλο τραγοῦδι μεσαιωνικὸ, δημοσιευμένο ἀπὸ τὸν ἴδιον, βρίσκεται και γαπῶ—ἀγαπῶ.

Φόβος ἐν' πολλὸς 'ς ἐμένα
πῶς νὰ σὲ τὸ εἰπῶ, κυρά μου,
ἀλλὰ νὰ σ' τὸ πῶ, κυρά μου,
πῶς ἐγὼ, ἀφέντρα, γαπῶ σε (19)

Σ' ἄλλο τραγοῦδι ἀπὸ τὴν Κῶ τὸ χουμε αὐτὸν τὸ στίχο:

Γιὰ πέ μου, Διονύτσα μ', ποῦ σὲ γάπησε (20)

Ἀνάλογα πρὸς τὸ γαπῶ, γαπητικὸ ἔχουμε λω- νάρης=Ἀλωνάρης, γανάχιση=ἀγανάχτηση, ρα- βωνιάσματα=ἀρραβωνιάσματα, ραβωνιασμένος=ἀρ- ραβωνιασμένος, ξιωματικός=ἀξιωματικός, γανακι- σμός=ἀγανακτισμός σὲ μεσαιωνικὸ τραγοῦδι, κλπ. Ἐδῶ σὲ τούτη τὴν ἀβλή τὴ μαρμαροστρωμένη Ἐδῶ χουμ κόρη γιὰ παντοῖα μικρὴ ραβωνιασμένη(21)

Σηκῶθ' ὁ Αἰας ὁ Κατοῆς

μὲ δεοχτῶ ξιωματικούς,

οἱ Καναροὶ οἱ Μπαμπαροὶ
και ὄλοι οἱ ξιωματικοί;

κι ἐσκότωνες κι τοῦ Μπαβαροῦ
κι ὄλου τοῦ ξιωματικού; (22)

Χριστὲ, παρακαλῶ σὲ το, δὸς μου καιρὸν και τόπον, νὰ δηγηθῆ ἕνας τ' ἄλλουνοῦ τίς ἔχει πλέον κόπον, τίς ἔχει πλέον γανακτισμὸν και πλειότερη ἀγάπη(23)

Στὸ τραγοῦδι 26 τῆς συλλογῆς μου βρίσκεται: κροσι τοῦ πάΩ δὲν πίνει. Ὁ κ. Α. Α. διορθώνει: κροσι τοῦ πάΩ δὲν πίνει. Χίλια δυὸ παραδείγματα μποροῦσα νὰ φέρω νὰ τοῦ δείξω πῶς δὲν ἔχει δίκιο. Κύτταξε τὰ τραγοῦδια:

Μ' ἐγέλασε ἡ γυναῖκα μου νὰ πά' στοὺς ἐδικούς μου(23)

Πατρίδα, συμπολίτες μου,
Κ' ἐσύ, γλυκεῖα πηγὴ μου,
Κ' ἐσύ, ἄλσος ὄλοπράσινο,
Ἐσᾶς μαρτύρους βάνω
Πῶς τώρα θὰ πεθάνω
Και δὲ μὲ κλαίει κανεὶς!

Γέρων

Ψηλά, παιδί μου, θέλησες
Ἢ τόλμη σου νὰ φτάσῃ
Κι' ἀπ' τὴν ψηλὴ γκρεμιστικῆς
Τῆς Δικιοσύνης βάση
Κληρονομικὰ στοὺς ὄμους σου
Ἐσὺ βραρεῖα σηκώνεις
Κ' ἴσως τῶρα πληρώνεις
Κρίματα πατρικά.

Ἀντιγόνη

Ἄλιμονο! μοῦ θύμισες
Τὴ μοῖρα τοῦ σπιτιοῦ μου!
Τὰ αἰμόμιχτα κοιμήματα
Τοῦ δύστυχου γονιοῦ μου
Και τῆς φτωχῆς μητέρας μου
Και τοῦ ἀδερφοῦ τὸ γάμο,
Ὅπου στὸν Ἄδη χάμω
Μὲ σέρνει τὴ φτωχιά!

Τὶ ἐγὼ θὰ πά' νὰ παντρευτῶ νὰ πάρω παλληκάρη(24)

Σεῖζη, σέλλωσ' τὸν καρῶ
στον πόλεμο θέλω νὰ πᾶ (25)

και πά' νὰ κυνηγήσω
και πίσω νὰ γυρίσω.

Και πά' τὴν ἀκροπελαγιά
γιὰ χελιδόνια γιὰ πουλιά(26).

Τὸ τί καλὸ 'χω νὰ χαρῶ, νὰ πά' κοντὰ μὲ τᾶλλα (27)

Νὰ πά' στὴν Πόλη γιὰ γιαιρὸ, μπέλτα και σὲ ση-
[κώσω (28)

Θὰ πά' σῆς Ἄρνης τὰ βουνά, σῆς ἀρνεσιᾶς τὴ
[βρῶση (29)

Κι ἂν πά' τῆς πῶ και ἴπιους τῆς μάνας της τὸ
[λέει (30)

ἤρθέ μου νὰ πά' νὰ κλέψω
δέντρο νὰ μεταφυτέρω (31)

Χρυσὰ και ἄσπρα ἄρματα στὴ μέση μου θὰ ζῶσω,
Τὸ Χάρο τὸν παρόνομο θὰ πά' νὰ πολεμήσω (32),

Γράφουν και μένα μάνα μου, βουργάρα νὰ πά' νὰ
[πάρω (33),

Τὸ δίσ...

Ἀνάμεσα στο. γανὸ κρέμεται νὰ στατέρι
κ' ἐκεῖ θὰ πά' νὰ ζυγιαστῶ γιὰ νὰ σὲ κάνω ταῖρι(34)

Και Κυπριακό:

Και σὲς ἡ πρώτην ποταμὸν πᾶω νὰ τὸν ποτίσω,
πά' κ' ἤρᾶ τὸ Σαρακηρὸν κ' ἔβλεπεν τὸν Ἀφρίτην(35)
Κύτταξε και τὴ παράδοση 706 τῆς συλλογῆς τοῦ
δάσκαλον μου κ. Ν. Πολίτη (36).

Ἀνάλογα πά'=πᾶω εἶναι και ἄλλα πολλά:
φά'=φάω, ἀγαπά'=ἀγαπάω, κλ. κλ.

Τὸ d εἶναι καθαρὸ στὴ Φιγαλία. Δὲν εἶναι νὰ ὅπως 'ς ἄλλα πολλὰ μέρη. Ἀπέχει πολὺ ἀπὸ νι ποῦ μὲ συμβουλεύει ὁ κ. Α. Α. νὰ μεταχειρί- ζωμαι. Τὸ d καθαρὸ δὲν εἶναι και πολὺ σπάνιο στὰ Ἑλληνικὰ ἰδιώματα. Ὁ κ. Πολίτης, π. χ. μὲ τίς παροιμίες του, ὁ ἄλλος σοφὸς καθηγητῆς μου κ. Χατζηδάκις, ποῦ ἐβράβεψε μάλιστα σὲ διαγωνι-

Ἐτερος γέρον

Τὸ νόμο και νὰ σέβεται
Κανεὶς και νὰ κρατᾶ
Μὰ βασιλιάδων θέληση
Ποτὲ νὰ μὴν πατᾶ
Κ' ἡ αὐτόγνωμή σου διάθεση,
Ποῦ δὲν ὕποχωροῦσε,
Τὰ μάτια σου σφαλοῦσε
Και σ' ἔφαγεν αὐτὴ!

Ἀντιγόνη

Ἀνύπαντρη, ἀφιλη, ἀκλαυτη
Στὸν τάφο μὲ τραβοῦνε.
Τὸν ἥλιω πιά τὰ μάτια μου
Δὲ θὰ τὸν ξαναἰδοῦνε!
Κ' ἐμὲ κανέναν φίλος μου
Δὲ θὰ μοιρολογήσῃ
Δάκρυ γιὰ μὲ νὰ χύσῃ
Κανεὶς δὲ θὰ βρεθῇ!

Σ Κ Η Ν Η Ε'.

Κρέων, Ἀντιγόνη, Χορός, Ὅπλοφόροι

Κρέων (ἀπότομα στοὺς ὀπλοφόρους)

Βέβαια, κ' ἂν ὠφελοῦσανε κλαημοὶ και μοιρολόγια,
Κανεὶς δὲ θάπαυε ποτέ, ποῦ πρέπει νὰ πεθάνῃ!

σμὸ τὴ συλλογὴ τῶν Φιγαλικῶν μου τραγοῦδιῶν, και ἄλλοι πολλοὶ δικοὶ μας και ξένοι, ἔχουν χαρί- σει πολλὰ κρίμενα ἀπὸ τὰ νεοελληνικὰ ἰδιώματα, ποῦ τὸ d προφέρεται καθαρὸ, ὄχι ἔρρινο.

Ἦθελα τελευταῖα νὰ εἰπῶ μερικὰ και γιὰ ὅσα γράφει ὁ κ. Α. Α. γιὰ τὸν Κολοκοτρώνη. Μ' ἀρ- κετὰ πιά βασάνισα τοὺς ἀναγνώστες τοῦ πολυαγα- πημένου μου «Νουμά».

Ἀθήνα 19, XII, 1904.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Σ

(1) Δημόδη ἄσματα Φιγαλίας μεθ' ὑπομνημάτων ἐκδιδόμενα ὑπὸ Ν. κ. Α. Β. ἑ. Ἐν Ἀθῆναις 1904.

(2) Τὸ τραγοῦδι εἶναι ὠρισμένα δημοτικὸ. Τὴ λέξη κ λ ι ν ἄ ρ ι τὴν ἀπάντησα σὲ πολλὰ δημοτικὰ τραγοῦ- δια. Ὁ πληθυντικὸς τὰ Ὁ ρ η πολλές φορές βρίσκεται στὴ δημοτικὴ. Λόου χάρη, λέει τὸ ἔρρι για τὸ χαλάζε ε σ ἔ ρ η σ ἔ β ο υ ν ἄ σ' ἔ ρ η μ α λ α γ κ ἄ δ ι α (νὰ πέτη δηλαδὴς τὸ χαλάζει).—Και πάλι α ὄ ρ η τ ἄ ὕ ψ η λ ἄ ν φράση ποῦ λέγεται ὅταν κανεὶς δὲ καταλα- βαίνει τὰ λόγια ποῦ τοῦ λέμε.—

Παίρνω τὰ ὄρη σκοῦζοντας και τὰ βουνά ρωτώντας ἡ ἀρχὴ γνωστοῦ τραγοῦδιου στὸ Μωριζ.

Τώρα τὰ ὄρη χαίρονται, και οἱ δαίμονες χλιβόνται

— (Παπαζαφειροπούλου Περιουναγωγή γλωσσικῆς ὕλης και ἐθίμων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἰδιὰ δὲ τῆς Πελοποννήσου. Ἐν Πάτραις 1887, σ. σ. 368).

Ἀπὸ τὰ ὄρη ἔρχομαι, δὲ μ' ἐρωτᾶς ἰτιάδα;
[E. Legrand. Recueil de chansons populaires Gre- cques. Paris 1874 σ. 246].

Τὸν ἐνικὸ τὸ ὄρος δὲ θυμοῦμαι νὰ τὸν ἀπάν- τησα ἀλλοῦ πουθενὰ παρὰ μόνο στὸ «Τραοῦν τοῦ Διωνῆ» ποῦ δημοσίεψε ὁ ἀξιὸς Κυπριώτης λόγιος κ. Σίμος Μενάρδος (Ἀκρίτας, τόμ. Α', σ. 299, στίχ. 61).

(3) F. LEGRAND: Recueil... σ. 298, στίχ. 33—34. Ὁ μακαρίτης ὁ ἐγδότης ἐτύπωσε: δ ι ἄ β ο ἡ ἰ ε ἰ ἄ σ ο υ.

(4) E. LEGRAND. Trois chansons populaires Gre- cques. Texte et traduction. Nouvelle edition revue corrigée. Paris 1904, σ. 49, στ. 133

(5) Νίκου Α. Βέν: Τραγοῦδια τοῦ Μαινάλου. Δί- στιχα τῆς ἀγάπης. Στὸ περιοδικὸ Ἀ κ ρ ἰ τ α, τόμ. Α', σ. 58.

(6) Voyage de Dimo et Nicolo Stephanopol' en Grèce pendant les années 1797 et 1798. d'après deux mis- sions, dont l'une du gouvernement Français et l'autre

Μὰ σέρνετέ την γρήγορα κ' ὅπως ἐγὼ σᾶς εἶπα,
Ἄφου τὴν κλείσετε καλὰ μέσα σὲ ὑπόγειο τάφο,
Ἄστε την μόνη κ' ἐρημν, εἶτε γιὰ νὰ πεθάνῃ,
Εἶτε νὰ μείνῃ ζωντανή, ἐκεῖ βαθειὰ θαμμένη!
Κ' ἔτσι κ' ἐμεῖς δὲ θάχωμε τὸ κρῖμα αὐτῆς τῆς [κόρης,

Μὰ βέβαια δὲ θὰ ξαναρθῆ πιά στὸν ἀπάνω κόσμο!
Ἀντιγόνη

Τάφε, κρεβάτι νυφικόν, ὦ κατοικία ὑπόγεια,
Ὅπου θὰ μείνω πάντοτε, και θαῦρω τοὺς δικούς μου,
Ποῦ ἐκεῖ τοὺς περισσότερους ἡ Περσεφόνη ἐδέχτη,
Και κατεβαίνω ἐγὼ ὑστερνὴ, χειρότερα κ' ἀπ' ὄλους,
Πρὶν σωριαστοῦν ἡ μέρες μου και πρὶν ἀπ' τὸν καιρὸ [μου!

Μὰ ἀφου θὰ πάγω τώρα ἐκεῖ, βέβαια θαρρῶ κ' ἐλπίζω
Πῶς θὲ νὰ φτάσω ἀγαπητὴ σὲ μάνα και πατέρα,
Κι' ἀγαπητὴ σὲ σένανε, ὦ φίλτατε ἀδερφέ μου!
Γιατί κ' ἀφου πεθάνατε, μὲ τὰ δικὰ μου χέρια
Σᾶς ἔλουσα, σᾶς στόλισα, στοὺς τάφους σᾶς ἀπάνω
Ἐχουσα ἐγὼ τριπλὲς σπονδές και τῶρα, Πολυνείκη,
Φροντίζοντας τὸ σῶμα σου, πληρώνομαι μὲ τέτοια.
Κι' ὅμως οἱ φρόνιμοι θὰ ποῦν πῶς φρόνιμα ἔχω κάμει.
Ἄλλὰ δὲ θάπαυρα ποτές, ἐνάντια στοὺς πολῖτες,
Μὰ τέτοια πράξη ἀπάνω μου, κ' οὔτε και γιὰ παι- [δί μου,

du générale en chef Bonaparte, redigé par un des professeurs du prutonée. Avec Figures, plans et vues lovers sur les Lieux. Τόμ. Α' A Londres 1800 σ... 318

- (7) E. LEGRAND: Recueil . . . σ. 296, στίχ. 6.
(8) Νεοελληνικά 'Ανάλεκτα περιοδικῶς ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσού» Τόμ. Α', φυλλάδιο Β', σ. 76 — E. LEGRAND: Recueil... σ. 166 στίχ. 8—5.
(9) Π. Παπαζαφειροπούλου: Περισυναγωγή γλωσσικῆς ὕλης... σ. 129, Ρ.
(10) Τόμ. ΙΓ' (1862—1862) σ. 340.
(11) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 88.
(12) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 133.
(13) Νεοελληνικά ἀνάλεκτα «Παρνασσού» τόμ. Α', φυλ. Β' σ. 81.
(14) Νεοελληνικά ἀνάλεκτα «Παρνασσού» τόμ. Α', φυλ. Β' σ. 105.
(15) E. Legrand. Recueil. σ. 290, στίχ. 1, 5—6.
(16) Νεοελληνικά ἀνάλεκτα «Παρνασσού» Τόμ. Α', φυλλάδιο Β', σ. 75.
(17) E. Legrand Recueil σ. 86, στίχ. 1—2.
(18) E. Legrand, Recueil σ. 248, στίχ. 3—4.
(19) Recueil σ. 220, στίχ. 5.
(20) E. Legrand. Recueil σ. 18 στίχοι: 85—88.
(21) E. Legrand. Racueil σ. 304, στίχ. 13.
(22) Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου ἀπὸ τῆ συλλογῆ τοῦ κ. Δ. Ζήλου. Στὸ «Νουμᾶ» ἄρ. 127, σ. 5, ἄρ. 19.
(23) Ν. Γ. Πολίτης, στὰ «Νεοελληνικά ἀνάλεκτα Παρνασσού» τόμ. Α', φυλ. Β' σ. 125 καὶ 126.
(24) E. Legrand. Rscueil σ. 68, ἄρ. 43.
(25) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 59.
(26) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 67.
(27) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 102.
(28) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 133.
(29) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 191.
(30) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 192.
(31) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 201.
(32) Π. Φέρμπος στὰ «Νεοελληνικά Ἀνάλεκτα Παρνασσού» τόμ. Α', φυλ. Β' σ. 95.
(33) Π. Φέρμπος στὸ ἴδιο βιβλίο, σ. 115.
(34) Τ. Ἀμπελάς στὸ ἴδιο βιβλίο, σ. 123, ἄρ. 73.
(35) Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου ἀπὸ τῆ Συλλογῆ τοῦ κ. Δ. Ζήλου, στὸ «Νουμᾶ», ἄρ. 126, σ. 9, ἄρ. 13, στίχο 4. Δὲς καὶ τοὺς στίχους 5 καὶ 7.
(36) Νίκος Βέης στὸν «Ἀκρίτα», τόμ. Α', σ. 58.
(37) Σίμος Μενάρδος στὸν «Ἀκρίτα», τόμ. Α', σ.
(38) Παραδόσεις, μέρος Δ', σ. 416.

ΥΣΤΕΡΟΛΟΓΟΣ

Διορθώνοντας τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια θυμήθηκα καὶ ἄλλα παραδείγματα νὰ ὑποστηρίζουν τὰ ὅσα λέω παραπάνω. Λόου χάρι γιὰ τὸ ποῦ ἔρχεται δὲς τοὺς στίχους τοῦ τραγουδιοῦ 65 τῆς συλλογῆς τοῦ

φίλου μου κ. Δ. Ζήλου ποῦ δημοσιεύεται στὸ «Νουμᾶ».

Παπαδιά μὴ πὶνς ρακὶ
νὰ δ παπᾶς ποῦ ἔρχεται.

Γιὰ τὸ ποῦ εἶσαι ἔχουμε κ' ἓνα δημοτικὸ τραγουδι τῆς Ἠπείρου δημοσιευμένο ἀπὸ τὸν κ. Γ. Ζηκίδη (Ζωγράφος Ἄγων, σ. 60 ἄρ. 6).

Ποῦ εἶσαι, Τσέλιο σύντροφε καὶ Σάθη καπετάνη
γλήγορα νὰ βρεθῆς ἐδῶ, πάνω σ' αὐτὴν τὴν ὥρα.
Ὁ ἴδιος, ὁ κ. Γ. Ζηκίδης δημοσίεψε στὸ ἴδιο βιβλίο (σ. 64) ἄλλο δημοτικὸ τραγουδι Ἠπειρωτικὸ, ποῦ βρίσκεται σ' αὐτό κ' ἡ λέξη μωσοχοσάφυλο.

Ἀθῆναι 23. XII. 1904

N. A. B.

ΦΥΛΛΑ ΣΤΟΝ ANEMO

Ο ΨΕΥΤΟΠΟΝΤΙΚΑΣ

Μέσα στ' ἄλλα παιχνίδια ποῦφερα στ' ἀδερφάκια μου ἀπὸ κάπιο ταξίδι, εἶτανε καὶ μιὰ κομψὴ συμπατένια φάκα μένα ποντικί μολυβένιο.

Στὴν οὐρίτσα τοῦ ποντικιοῦ ὁ μάστορας ποῦ τόξε φτιάσει, εἶχε κολλῆσ' ἑμιὰ ροδίτσα καὶ μόλις ἐπιανες στὰ χέργια σου τὴν ἔβλεπες τὸ ποντικάκι καὶ ἔφερνε γύρους—Ἀκόμ' ἑμιὰ γυάλινα ἀκίνητα ματάκια, μπουρούσανε νὰ ξεγυμνάσουν καὶ ... τὸ πιὸ μικρὸ παιδάκι!

Μᾶρσε νὰν τὸ βλέπω τὸ νόστιμο παιχνίδι γιατί θαρρῶντας καμμιὰ φορὰ πῶς εἶμ' ἀκόμ' ἑμιὰ παιδί, τόπερνα γὼ καὶ ἐπαιζα! Μὰ πάλε σὰν ἐννοιωθα πῶς ἤμουνα ἓνα κοτζάκι παληκάρι τάφηνα στ' ἀδερφάκια μου ποῦ μπουρούσαν νὰ κουβεντιάσουνε καὶ ὅλας μαζὶ του, γιατί τέτιο εἶνε τὸ φυσικὸ τῶν μικρῶν.

Μιὰ μέρα βλέπω τὴ μάνα μου νὰ βάζει τὴ φάκα τὴν παιχνιδιάρικη σὲ μιὰν ἄκρη καὶ μετὰ νὰ πιάνει τὴ γάτα μας, ἀπὸ τὸ μαχμουρλίκι τοῦ μαγκαλιοῦ καὶ νὰ τῆς γυρνάει τὸ μούτρο κατὰ τὸ ποντικί!!

Εἶχε σοφιστεῖ σώνει καὶ καλά νὰ κάνει τὴ γάτα ν' ἀγριέψει, καὶ νὰ χουμίσει ν' ἀρπάξει τὸ κλεισμένον μολύβι!

Φαντάστη πῶς ἔτσι μπορεῖ νὰ ξυπνήσει τὴ γάτα μπρὸς στὴ νεκρὴ ζουγραφιά! στὸ νεκρὸ πλάσμα! Μὲ μιὰς ὄλο τὸ φτωχικὸ μου πλημύρισε ἀπὸ γέλια. Νὰ σὰς περιγράψω τὴ θέση τοῦ καθενοῦ σ' ἀφτὴ τὴ σκηνὴ τὸ βλέπω περιττό, μὰ γιὰ τὴ μάνα μου μονάχα θὰ εἰπῶ ποῦ ἂν καὶ κείνη γελοῦσε γιὰ τὴν παραξενιά τῆς, δὲν ἄφηνε ὅμως καὶ τὴ γάτα τὴν κακομοῖρα, μόνε τὴν ἐσπῶρχνε, τὴ σκούνταγε, τὴν ἀγρίεβε! μὰ τίποτε! ἡ γάτα στενοχωριότανε γιὰ τὰ βάσανα τοῦ ἄχαφνου—σχολαστικισμοῦ τῆς μάνας μου καὶ γιατί δὲ μποροῦσε καὶ ἀφτὴ νὰ γελάσει μαζὶ μας! Καμιά φορὰ βαργέστησε καὶ ἡ μάνα καὶ τὴν ἄφηνε νὰ μαζῶχτει κατῶ ἀπὸ τὸ μαγκαλί, καὶ σὰ ν' ἀπορούσε γιὰ τὴν ἀπάθεια τῆς ψιφίνιας μας μού λέει.

—Μὰ δὲ μού λὲς, Ἀποστόλη, γιατί τώρα δὲν ἔπρεπε νὰ τ' ἀρπάξει—καταλαβαίνει καὶ ἀφτὸ τὸ ζωντανὸ ἀπὸ ψεφτιά;

—Εἶδες τ' εἶπες; Ζωντανό. Ἐ! πῶς λοιπὸν θέλησες ἓνα ζωντανὸ νὰ τὸ συγκινήσει ἓνα ψεφτικό πρᾶμα, ἓνα μολυβένιο ποντικί;

Καὶ ἡ μάνα μου, ποῦ μὲ τὸ νάχει ζωὴ μέσα τῆς ἐννοίωσε τὰ λόγια μου—δηλαδὴ πειὸ πολὺ τὸ πρᾶμα καθῶς εἶχ' ἔρθει—καὶ μαθημένη νὰ αἰστάνεται τὴν ἀλήθεια χωρὶς πολυλογίες, ἔδωσε τέλος στὸ ἐπεισόδιο τὸ σοφὸ λέγοντάς μου:

—Εἶδες τί σοῦεινε τὸ φυσικὸ μας! μπρέ! ἀφτὸ δὲ τὸ περίμενα ἀπὸ μιὰ γάτα! Μέγας, εἶσαι Θεέ μου!

Μπορεῖ νὰ σὰς φάνηκε σὰν παραμῦθι—τόσο εἶναι ἀληθινὴ ζουγραφιά—Ἀφήνω τ' ἄλλα μονοπάτια τῆς σκέψης ποῦ μπορεῖ ν' ἀνοίξει, καὶ ἔρχομαι στὴ γλώσσα μας—Σὰν τὴ μάνα μου, ἔτσι καὶ ὁ σχολαστικισμὸς ἐδῶ στὸν τόπο μας, μέσα στους ἀλλουνοὺς πεθαμένους τῶν παλιῶν τάφων, βρόηκε καὶ τὴ γλώσσα τους. Τὴν ἐκλείσει μέσα στὴ φάκα τῆς στενοκεφαλίας καὶ ἀγκομαχάει γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ξυπνήσει τοῦ λαοῦ μας τὸ αἶσθημα καὶ τὴ συνείδηση μὲ τὴν νεκρομάρα τῆς! Οἱ λίγοι ταπεινοὶ ἀκόμα καὶ ἀφανένερωτοι σὲ δύναμη ποῦ σκέφτονται σύμφωνα μὲ τὸ φυσικὸ τ' ἀνθρώπου, ξεκαρδίζονται μὲ τὰ καμώματα τοῦτα. Ἡ γάτα, ὁ ζωντανὸς ὁ λαὸς, ποῦ δὲ νοιώθει ἀπ' ἀφτὲς τίς ψεφτιές, τραβάει μπρὸς καὶ τοῦ κάκου πασκίζει τὸ ἀκάθαρτο ὄρνιο, ὁ σχολαστικισμὸς, ἀφτὸς ὁ αἰώνιος Ντσεληγιάννης τῆς πολιτείας μας, νὰ τὸν ξεγελάσει μὲ τὴ μούμια του.

Κι' οὔτε καὶ γιὰ τὸν ἄντρα μου. Κι' ἄκουσε γιὰ ποῖο λόγο.
Ἄν ἔχανα τὸν ἄντρα μου, θάβρισκα κι' ἄλλον ἄντρα,
Καὶ τὸ παιδί μου ἂν ἔχανα, θὰ μού γεννιούνταν ἄλλο.
Μὰ ἀφοῦ στὸν Ἄδη κρύφτηκαν ἡ μάνα μου, ὁ πατέρας,
Δὲ θὰ μποροῦτε πιά ἀδερφός ποτὲ νὰ μού γεννιούνταν.
Ἐγὼ ποῦ σὲ προτίμησα λοιπὸν γιὰ τέτιο λόγο,
Φάνηκα πῶς ἀμάρτησα στὸν Κρέοντα ἐδῶ τοῦτον,
Καὶ φοβερὰ πῶς τόλμησα, ὦ ποθητό μου ἀδέρφι.
Κι' ἀπὸ τὰ χέρια μ' ἐπίασε καὶ τώρα ἔτσι μὲ σέρνει,
Χωρὶς κ' ἐγὼ νὰ τὸ χαρῶ τὸ νυφικὸ κρεββάτι,
Χωρὶς κι' οὔτε νὰ παντρευτῶ, κι' οὔτε παιδιὰ νὰ θρέψω.
Κ' ἔτσι ἀπὸ φίλους ἔρημη, ἐγὼ ἡ δυστυχι σμένη,
Πηγαίνω τώρα ζωντανὴ κατῶ στους πεθαμένους.
Ποιὸς εἶναι ὁ νόμος τῶν θεῶν ὅπως πατημένον;
Τί μ' ὠφελεῖ τὴ δύστυχη τοὺς θεοὺς πιά νὰ κοιτάζω;
Ποιὸν νὰ φωνάζω τώρα ἐγὼ, ποιὸν γιὰ νὰ μὲ βοηθήσῃ,
Ἀφοῦ ἀπ' τὴ θεοσέβειά μου, ποῦ ἀσέβησα μού λένε;
Ἄλλ' ἂν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ κι' αὐτοὶ μὲ κατακρίνουν,
Τότε κ' ἐγὼ τὴ δέχομαι μιὰ τέτοια τιμωρία.

Μὰ ἂν τοῦτοι κριματίζονται, τότε κι' αὐτοὶ ἄς μὴν πάθουν
Ἄλλα ἀδικώτερα κακὰ παρ' ὅσα ἐγὼ παθαίνω!
Κορυφαῖος (στὸν Κρέοντα)
Μὲς τὴν ψυχὴ τῆς δέρνεται ἡ ἰδέα τρικυμία.
Κρέων (δείχνει μὲ θυμὸ τοὺς ὀπλοφόρους)
Γιὰ τὴν ἀργοπορία τους κι' αὐτοὶ θαρρῶ θὰ κλάψουν.
Ἀντιγόνη (τὴν πλησιάζουν οἱ ὀπλοφόροι καὶ αὐτὴ ξαφνίζεσαι)
Ἄλιμονο! τὰ λόγια αὐτὰ στὸ θάνατο μὲ σέρνουν!
Κρέων
Μάλιστα! μὴν ἐλπίζης πιά καμμιὰν ἀργοπορία!
Ἀντιγόνη (πρὶν βγῆ, σταματᾷ ἀκόμη μιὰ φορὰ)
Ὡ Θῆβα, ὦ πατρίδα μου, κ' εἶσε, θεοὶ τῆς γενιᾶς μου,
Μὲ σέρνουν τώρα ὑστερινά, καὶ δὲ θ' ἀργοπορήσω.
Ἐγὼ, ἡ βασιλοπούλα σὰς, ὦ προσετοὶ τῆς Θῆβας,
Ἡ μόνη ποῦ σὰς ἔμενα, θορεῖτε τί παθαίνω—
Κι' ἀπὸ ποῖον—γιατί ἐτίμησα, ὅσα οἱ θεοὶ τιμοῦνε!
(Οἱ ὀπλοφόροι τὴν σέρνουν ἔξω)

ΠΡΑΞΗ Δ'
ΣΚΗΝΗ Α'.
Τειρεσίας, Παις, Χορός, ἔπειτα Κρέων.
Τειρεσίας
Ἐρχόμαστε κ' οἱ δυὸ μαζὶ, ὦ προσετοὶ τῆς Θῆβας,
Κι' ὁ ἓνας βλέπει γιὰ τοὺς δυὸ. Γιατί μὲ ὀδηγῶ μόνον
Ἐρεῖ ὁ τυφλὸς νὰ περπατᾷ.
(Ἐρχεται ὁ Κρέων)
Κρέων
Τί τρέχει, Τειρεσία;
Τειρεσίας
Ἐγὼ τώρα θὰ σοῦ τὸ πῶ. Κ' ἐσὺ ἄκουσε τὸ μάντη.
Κρέων
Ἐμμεῖνα πάντα σύμφωνος μὲ τὴ δική σου γνώμη.
Τειρεσίας
Γι' αὐτὸ καλὰ ἐσὺ κυβερνάς αὐτὴν τὴν πολιτεία.
Κρέων
Πῶς πάντοτε μ' ὠφέλησες ἔχω νὰ μαρτυρήσω.
Τειρεσίας (δυνατὰ)
Σκέψου πῶς τώρα περπατᾷς ἀπάνω σὲ ξουράφι.

«Ο Θεός εἶνε Θεός και καταπῶς πλάθει τὸν ἄνθρωπο ἔτσι και τὸν ὀδηγᾷ. Εἶναι τὸ φυσικὸ τίτιο, ὅπως εἶπε κι' ἡ μάνα μου. Μονάχα ποῦ θ' ἀργήσουμε —μπορεῖ και ποτὲ— νὰ ἰδοῦμε τὸν ἄρρωστο νᾶρθει στὰ συγκαλά του και νὰ τραβήξει ἀλλάλαιρο τὸ ἔθνος στὸ δρόμο του με τὴν δρμὴ και τὴ φρονιμάδα ποῦ τοῦ πρέπει.

Ο ΠΟΡΤΙΕΡΗΣ.

ΕΝΘΥΜΗΣΗ

Μὲς στὴν καρδιά μου μιὰ γωνιά τὸ παλαιὸ σπιτάκι,
Μὰ ἔρημικὸ' οἱ ἄνθρωποι του νὰ λείπουν κάπου πρέπει·
«Ὁξω βοή' ἀκούω φωνὲς στὸ πετρωτὸ σοκάκι
Γειτόνοι νᾶν' ; γειτόνισσες ; ἢ μαγικοὶ διαβάτες
Περνοῦνε ; ποῖς τοὺς βλέπει !

«Ὡρα πολλὴν ἀκαρτερῶ και μ' ἔχουνε κλεισμένα
Και τὸ σπιτάκι ἀγκάλιασεν ἡ νύχτα ἢ μαύρη λάμια·
Φοβάμαι, τί ὄλο με θωροῦν μέσα βαθιά ἀπ' τὰ τζάμια
Αὐὸ μάτια ξαναμμένα !

ΦΩΤΗΣ ΠΕΤΡΑΔΗΣ.

1904.

Ο ΓΚΙΩΝΗΣ

(Ἀγρίνιον τῆς Τριχωνίας)

Ἦντασαν μιὰ φαρὰ δυὸ ἀδερφοὶ τσοπαναραῖοι ἐκεῖ ποῦ διάβαιναν τὰ πράτα ἀπὸ ἓνα μέρος, μιὰ κίσσα ἀπὸ πίσω ἐβέλαζε σὰν πρόβατα. «Σύρε, βρε Ἀντώνη, λείει ὁ ἓνας ἀδερφὸς τοῦ ἄλλου, νὰ φέρης τὸ πρόβατο, ποῦ ἔμεινε πίσω. — Ὁχι, δὲν ἦταν πρόβατο, λείει ὁ ἄλλος. — Ὁχι, πρόβατο ἦταν. — Ὁχι, κίσσα.» Ἦρθαν στὰ λόγια και τραύηξε ὁ ἓνας ἀδερφὸς τὸ μαχαῖρι και ἔσφαξε τὸν Ἀντώνη. Ἐγύρισε ὕστερα νὰ πάρη τὸ ἀρνὶ και δὲν ἦρε τίποτε, ἀλλὰ τότε πέταξε ἡ κίσσα ἀπὸ τὸ κλαρί και κατάλαβε ἐκεῖνος τὴν κακὴν ἔκτασι. Ἀρχισε λοιπὸν νὰ μοιρολογᾷ τὸν ἀδερφὸν του και παρεκάλεσε τὸν Θεὸ νὰ τὸν κάμη πουλί, νὰ μοιρολογᾷ πάντα. Ὁ Θεὸς τὸν ἀκουσε και ἀπὸ τότε φωνάζει ὄλο. Ἀντώνη ! Ἀντώνη !

Κρέων (φοβισμένος)

Τί τρεχει ; ξέρεις πῶς ἐγὼ τὸ στόμα σου τὸ τρέμω.

Τειρεσίας

Τώρα θὰ δῆς, ἀκούγοντας τῆς νέχνης μου σημεῖα.
Ἄμα λοιπὸν ἐκάθισα στὸ μαντικὸ μου θρόνο,
Ἐκεῖ ὅπου κάθε λογῆς ὄρνια ἦταν μαζεμένα,
Γροικῶ μιὰν ἄγνωστη φωνὴν πουλιῶν, ὅπου φωνάζαν
Ἀγριεμένα, δυνατά, κι' ἀμέσως ἐγὼ νοιώθω
Πῶς ἀλληλοσπαράζονταν με ματωμένα νύχια·
Γιατί κι' ὁ κρότος τῶν φτερῶν αὐτὸ μούδειχνε βέ-
βαια.

Φοβήθηκα λοιπὸν, κι' εὐτὺς πιάνω πυρομαντεία
Πάνω σ' ὀλάναφτους βωμούς. Ὅμως κι' ἐδῶ ἡ
φλόγα.

Δὲν ἔλαμπε ἀπ' τὰ θύματα· μὰ τῶν μεριῶν τὸ πά-
χος

Ὅπου ἔλυωνε σιγὰ σιγὰ, ἐστράγγιζε στὴ στάχτη,
Και κάπνιζε, και σφύριζε· κι' ἔτσι ἡ χολὴ σκορποῦ-
σαν

Και τὰ μεριά ἐμένανε ἀπὸ τὸ πάχος χῶρια.
Ἄπ' τὸ παιδί λοιπὸν αὐτὸ ἐμάθαινε ἐγὼ τέτοια,
Μιανῆς θυσίας ἀνώφελης κακόφερτα σημάδια.

Σὲ μένα εἶν' ὀδηγὸς αὐτός, μὰ ἐγὼ πάλι στοὺς ἄλ-
λους.

ΞΕΝΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

HOFFMAN

Ο ΤΥΧΕΡΟΣ ΧΑΡΤΟΠΑΙΧΤΗΣ

(συνέχεια)

«Ἰππότη, ἀκόμη μιὰ λέξη, μιὰ μονάχα λέξη!
— «Λέγει τί θέλεις;» εἶπε ὁ ἰππότης κλειδόνον-
τας τὴν κασσετίνα του και κοιτάζοντας τὸ γέρο με
περιφρόνηση. — Ἐχασα ὅ,τι κι ἂν εἶχα στὴ πάγ-
κα σου ὁ Βερτνᾶς· δὲ μ' ἀπομένει τίποτα, τί-
ποτα... Δὲν ἔχω πλιά ποῦ νὰ σταθῶ, αὔριο θάμαι
στοὺς πέντε δρόμους... οὔτε ψωμί. Ἰππότη μου,
σῶσέ με. Δάνεισέ μου τὸ ἓνα δέκατο ἀπὸ ὅσα μοῦ
κερδίσατε νὰ ξαναρχίσω τὴ δουλειά μου και γλύ-
τωσέ με ἀπὸ αὐτὴ μου τὴν ἀθλιότητα.

— Τί μοῦ λέτε, κυρ-Βερτνᾶς; εἶπε ὁ ἰππότης· και
δὲ ξέρετε πῶς ὁ παγκαδόρος δὲ πρέπει ποτέ του
νὰ ξαναδῖνῃ τὰ κερδισμένα; Αὐτὸ ποῦ μοῦ ζητᾶτε
εἶναι ὀλωσδιόλου ἐναντίον τῶν κανόνων τοῦ χαρτο-
παιγνίου, ποῦ ποτέ μου δὲν παραβαίνω. — Ἐχετε
δίκαιο, ἰππότη, εἶπε πάλι ὁ Βερτνᾶς. Ἡ ἀπαίτησή
μου εἶναι παράλογη, ὑπερβολικὴ. Τὸ δέκατο, ὄχι!
Δανειστέ μου μόνο τὸ εἰκοστό. — Μὰ σᾶς εἶπα, ἀ-
ποκρίθη ὁ ἰππότης με κάποια στενοχώρια, δὲ θὰ
σᾶς δανείσω τίποτα τὸ τὰ κέρδη μου. — Εἶναι
ἀλήθεια, εἶπε ὁ Βερτνᾶς, ἐνῶ τὸ πρόσωπό του ὁ
λοένα περισσὸν τρῖνιζε και τὰ βλέμματά του
ἐγίνοντο θολώτα· μὰ εἶναι ἀλήθεια, πῶς σεῖς δὲν ὀ-
φείλετε τίποτε νὰ μοῦ δανείσετε. Κ' ἐγὼ ἔτσι θά-
κανα. Μὰ δίνῃν κάποια ἐλεημοσύνη σ' ἓνα ζητιάνο:
Δόστε μου ζυπτὸ λουτζία τουλάχιστο ἀπὸ τὰ τόσα
ποῦ ἡ κα^{ἐκα}ρίς τύχη σᾶς ἔδωκε σήμερα. — Ὁχι,
μὰ τὴν ἀλήθεια, ἐφώνηξε ὁ ἰππότης θυμωμένος.
Βλέπω πῶς ξέρετε πολὺ καλὰ νὰ φορτωνόσαστε τοὺς
ἄλλους. Σᾶς τόπα· μὴ προσμένετε μῆτε ἓκατό,
μῆτε εἴκοσι, μὰ οὔτε ἓνα λουτζὶ ἀπὸ μένα. Μονάχα
ἂν τόχα χάσει τὸ μυαλό μου μπορούσα νὰ σοῦδινα
τὰ μέσα γιὰ νὰ ξαναρχίσῃς τὸ σιχαμερὸ ἐπάγγελ-
μά σου. Ἡ τύχη σὲ ἔρριξε στὴ σκόνῃ σὰν ἓνα
βλαφτικὸ σκαθᾶρι και θᾶταν κακούργημά μου νὰ
σὲ ξανασηκώσω. Πηγαίνετε και τὴν ἐπάθατε ὅπως
σοῦ ἔπρεπε.

Ὁ Βερτνᾶς, σκεπάζοντας τὸ πρόσωπό του με
τις δυὸ του ἀπαλάμες, ἀρχισε νᾶναστενάζῃ κατὰ-

βάθα. Ὁ ἰππότης εἶπε στοὺς ἀνθρώπους του νὰ
φέρουν τὴ κασσετίνα του στὰμαξάκι του και με
ἀποφασιστικὴ φωνὴ εἶπε: «Πότε νᾶχουμε καλὸ ρώ-
τημα, θὰ μοῦ παραδώσετε τὸ σπίτι σας και τὸ
νοικοκυριό σας κυρ-Βερτνᾶς;»

Ὁ Βερτνᾶς ἀμέσως, σὰ νᾶλθε στὰ συγκαλά του,
ἀποκρίθη με θαρρετὴ φωνή: «Τώρα· εὐτὺς, ἰππότη·
ὀρίστε νὰ πᾶμε στὸ σπίτι. — Ἐξάίρετα! εἶπεν ὁ
ἰππότης· κοπιᾶστε στὰμαξί μου νὰ πᾶμε στὸ σπίτι,
ποῦ θάφῃσετε αὔριο.»

Στὸ δρόμο ὁ Βερτνᾶς και ὁ ἰππότης δὲν ἐξε-
στόμισαν μιὰ λέξη. Σὰν ἔφτασαν στὴν ἀλόθουρα
τοῦ σπιτιοῦ κι' ἐπάτησαν τὸ δρόμο τοῦ Ἀγίου-Ὁ-
νωρίου, ὁ Βερτνᾶς ἐτράβηξε τὸ κουδούνι. Μιὰ γριου-
λα ἀνοιξε και ἐφώνηξε βλέποντας τὸ Βερτνᾶ:— Δόξα
νάχη ὁ Κύριος! Ἦλθατε τέλος πάντων, ἀφέντη;
Ἡ Ἀγγέλα εἶναι μισοπεθαμένη ἀπὸ τὴ στενοχώρια
της γιὰ τὸν λόγου σας. — Σούτ! εἶπεν ὁ Βερτνᾶς.
Ἄμποτε νὰ μὴ ἀκουσε ἡ Ἀγγέλα μου τὸ κουδούνι-
σμα τοῦ καταραμένου κουδουνιοῦ. Πρέπει νὰ μὴ
μάθη τὸν ἐρχομό μου, νὰ μὴ μάθη πῶς βρίσκομαι
ἐδῶ.

Και με τὰ λόγια ἐτοῦτα πῆρε τὸ φῶς ἀπὸ τὰ
χέρια τῆς γριᾶς, ποῦ εἶχε ἀπομείνῃ ξερὸ ξύλο ἀπὸ
τὰ ὅσα τῆς εἶπε ὁ ἀφέντης της, κι' ἐστάθη φέγγον-
τας τοῦ ἰππότη. «Δὲν παραξενεύουμε καθόλου, εἶπε ὁ
Βερτνᾶς. Σεῖς με μισεῖτε, ἰππότη, με περιφρονεῖτε, εὐ-
χαριστιόσαστε καταστρέφοντάς με· μὰ δὲ με γνωρίζε-
τε. Μάθετε λοιπὸν, πῶς ἄλλοτε ἤμου χαρτοπαίχτης
σὰν και τοῦ λόγου σας, ποῦ ἡ τύχη μου, παρόμοια
τῆς ἰδικῆς σας, γιὰ κάμποσο καιρὸ μ' εὐνόησε· μά-
θετε, πῶς γυρίζοντας τὴν Εὐρώπη, παντοῦ ὅπου ἐ-
στάθηκα, ἡ εὐτυχία δὲ ξεκολλοῦσε ἀπὸ πάνω μου
και τὸ μάλαμα ἔτρεχε ἀφθονο στὴ πάγκα μου, ὅ-
πως στὴ δική σου. Εἶχα γυναῖκα ὁμορφὴ και πιστὴ,
μὰ τόσο τὴν παραμελοῦσα, ποῦ ζοῦσε δυστυχισμένη
στὰ πλοῦτῃ μου. Μιὰ μέρα, στὴ Γένοβα, ὅπου εἶχα
στήσῃ τὸν πάγκο μου, ἔτυχε νᾶλθῃ κάποιος νέος
ἀπὸ τὴ Ρώμη και παιζοντας ἔχασε τὴ σημαντικὴ
του κληρονομία στὸ τζόγο μου. Ἀπαράλλαχτα κι'
ἐκεῖνος, ὅπως ἐγὼ σήμερα, με δάκρυα με θερμοπα-
ρακαλοῦσε νὰ τοῦ δανείσω τουλάχιστο λίγους παρά-
δες νὰ γυρίσῃ στὴ πατρίδα του τὴ Ρώμη. Τοῦ ἀρ-
νήθηκα περιγελῶντας τον περιφρονητικᾶ· αὐτὸς τότε
ἔξω φρενῶν μοῦ βυθίζει τὸ στιλέτο του στὸ στῆθος.
Οἱ γιατροὶ εἶδαν κι' ἐπάθαν νὰ με γλυτώσουν και
ὡς ποῦ νὰ δῶ τὴν ὑγείᾶ μου ἐπέρασε κάμποσο

Κι' ἀπ' τὴ δική σου θέλησῃν αὐτὰ λοιπὸν μᾶς ἤρ-
θαν.

Γιατί οἱ βωμοὶ κι' ἡ πυροστιὲς γιομίσανε κομμάτια,
Ποῦ τὰ πουλιὰ και τὰ σκυλιὰ τὰ φέρανε ἐκεῖ πέρα,
Ἄπὸ τὸ γυῖο τοῦ Οἰδίποδα, τὸ δόλιο Πολυνεῖκη.
Τώρα οἱ θεοὶ δὲ δέχονται μηδὲ τὴν προσευχή μας,
Μηδὲ τὴν φλόγα τῶν θυσιῶν, και τῶν μεριῶν τὴν
κνίσσα·

Και δὲν ἀκούγεται πουλιὴ καλὴ φωνὴ νὰ βγάξῃ,
Ἄπὸ τὸ αἶμα γεύτηκεν ἀνθρώπου σκοτωμένου.
Αὐτὰ, παιδί μου, σκέψου τα· νὰ κάμη κανεὶς λάθος,
Εἶν' ἓνα πρᾶγμα ποῦ θὰ βρῆς και σ' ὄλους τοὺς ἀν-
θρώπους.

Ἄλλ' ὅποιος ἀφοῦ λαθευτῇ, ἔπειτα τὸ διορθώνει,
Και δὲν εἶναι ἀμετάπειστος, ἀφοῦ σ' ἄδικο πέσῃ,
Αὐτὸς οὔτ' ἀσυλλόγιστος, οὔτ' ἄτυχος δὲν εἶναι.
Γιατί τὸ πείσμα τὸ πολὺ τὸν ἄνθρωπο τυφλώνει.
Μὰ στὸ νεκρὸ ὑποχώρησε, και μὴ κτυπᾶς κουφάρια.
Τὸν πεθαμένο, τί ἀντρεῖα νὰ τὸν ξανασκοτώνῃς;
Αὐτὰ σ' τὰ λέγῶ σὰν καλὰ, ποῦ θέλω τὸ καλὸ σου.
Κ' εἶναι γλυκὲς ἢ συμβουλές, ὅπου μᾶς φέρνουν κέρ-
δος.

Κρέων

Γέρο, σ' ἐτοῦτο τὸ κορμί, ὄλοι σας, σὰν τοζότες,
Ρίχνετε τις σαγίττες σας, και δὲ θὲ νὰ γλυτώσω

Κι' οὔτε κι' ἀπὸ τὴ μαντικὴ μ' ἀπὸ καιρὸ, τὸ
ξέρω,

Μὲ πούλησαν, με πρόδωσαν ἐμένα οἱ συγγενεῖς μου.
Κερδίσετε, μὴν ντρέπεστε, σὰ θέλετε, ἀποχτάτε.
Τὸν ἤλεχτρο τὸ Σαρδικὸ και τὸ Ἰνδικὸ χρυσάφι·
Ὅμως δὲ θὰ τὸν κρῦψετε ἐκεῖνον σὲ τάφο,
Οὔτ' ἂν τοῦ Δία οἱ ἀετοὶ θελήσουν νὰ τὸν πιάσουν·
Και γιὰ τροφή τους νὰ τὸν πᾶν στὸ θρόνο τοῦ Κρο-
νίδῃ,

Οὔτ' ἔτσι δὲ θὰ φοβηθῶ μιὰ τέτοια ἀμαρτία,
Κι' αὐτὸν, δὲ θὰ τὸν θάψετε ! Γιατί καλὰ τὸ ξέρω,
Πῶς ἄνθρωπος δὲν ἔμπορεῖ τοὺς θεοὺς γιὰ νὰ μο-
λύνῃ.

Κ' οἱ πιὸ ἐπιτήδειοι ἀπ' τοῦ θνητοῦς, ὦ Γερο-Τει-
σία,

Κάνουνε πέσιμο κακόν, ὅταν ξέρουν και λένε
Λόγια ποῦ φέρνουνε ντροπὴ, μόνο γιὰ νὰ κερδίσουν.

Τειρεσίας

Ἀλίμονο ! Ποῖς ἀπ' τοὺς θνητοῦς ἀραγε νὰ τὸ
ξέρῃ,

Ἄραγε νὰ φαντάζεται —

Κρέων

Τί μᾶς ἀρχίζεις πάλι ;

καιρός και έδασανίστηκα παραπολύ. 'Η γυναίκα μου δεν ήξερε με τί τρόπο να με περιποιηθῆ· παντοτεινά στο πλευρό μου με παρηγορούσε, μοίραζε τούς πόνους μου και αίστάνθηκα με τήν υγείά μου να ξαναγεννιέται μέσα μου κάποιο αίστημα, που τὸ θαρρούσα για πάντα σβυσμένο, ἢ, να τὸ πῶ καλύτερα, δοκιμαζα μιὰ λαχτάρα ὄπως διόλου ἄγνωστή μου, γιατί ὄλα τὰ αίστήματα τῶνθρώπινα εἶναι χαμένα για τὸ χαρτοπαίχτη: 'Αγνοούσα, ὡς τότε, τί θὰ πῆ ἀγάπη και τυφλή ἀφοσίωση μίσες γυναικός· αἰσθανόμενον δηλαδή κατάβαθα πόσο ἤμουν ἔνοχος σύζυγος και μετανοούσα που τὴν εἶχα θυσιάσει τῇ γυναίκα μου σ' ἕνα πάθος μου ὀλέθριο. Εἶδα τότε να μου παρουσιάζονται, σὰν πνεύματα ἐκδικητικά, ὄλοι ἐκεῖνοι που ἔγιναν ἀφορμὴ να καταστραφοῦν, που τούς εἶχα ἐξολοθρέψῃ τόσο ψύχραιμα ὀλόκληρη τὴν ὑπαρξῆ. Και αἰσθανόμενον να ἐκτυπούσαν στ' αὐτιά μου οἱ βραχνές φωνές ὄλων αὐτῶν που πετώντας μίσο ἀπὸ τούς τάφους των, με καταριώντουσαν για τις ὄσες ἀδικίες τούς ἐπροξένησα. Μόνον ἡ γυναίκα μου εἶχε τὴ δύναμη να ποδιώχνη με τὸν ἔρχομό της ὄλην ἐκείνη τὴ φρίκη, ὄλες ἐκεῖνες τις ἀκατανίκητες ἀγωνίες! 'Ωρκίστηκα να μὴν ξαναγγίξω χαρτί· ἀποτραβήχτηκα λοιπὸν και κόβοντας τὰ δεσμὰ που μ' ἐκρατούσαν, στέλνοντας ἀπ' ἐκεῖ που ὄλθαν τούς χαρτοφόρους μου, κατοίκησα σ' ἕνα σπιτάκι ἐξοχικὸ σιμὰ στὴ Ρῶμη. 'Αλλοίμονό μου! δὲν ἐχάρηκα δεύτερο χρόνο τὴν εὐτυχία, τὸ θῆλγητρο του σπιτιού που ποτές μου δὲν εἶχα φαντασθῆ ἂν τὴν ὑπαρξῆ του. 'Η γυναίκα μου μ' ἔφερε στὸν κόσμον ἕνα κοριτσάκι και μου πέθανε σὲ λίγες μέρες.

'Επῆγα να χαθῶ στὴ βαθύτατη ἀπελπισία μου· ἔξω φρενῶν ἐβλαστημοῦσα τὸ θεό, ἀναθεμάτιζα τὸν ἑαυτό μου, και, σὰν τὸν ἀμαρτωλό, που τρέμει τὴ μοναξιά, ἄφηκα τὸ σπιτι μου και κατέφυγα στὸ Παρίσι. 'Η 'Αγγέλα μου, με τὸ γλυκύτατο, σὰν τῆς μητέρας της, πρόσωπο, ἀνασταίνεται στὴν ἀγκυλιά μου· ὄλο μου τὸ φίλτρο ἐσυγκεντρώθη σ' αὐτῆνε. Μονάχα γι' αὐτὴν ἐπροσπαθοῦσα με κάθε τρόπο να ὀξήσω τὸ ἔχει μου. 'Η ἀλήθεια εἶναι, πῶς ἐδάνειζα χρήματα με κάπως βαρὺ τόκο, με εἶναι συκοφάντες ὄσοι με κατηγοροῦν, πῶς ἐξαπατοῦσα, γυμνόνοντας τούς δυστυχισμένους που κατέφευγαν σ' ἐμένα. Και ποιοι εἶναι οἱ κατήγοροί μου; μερικὲς παλιανθρωπιές που ἀδιάκοπα μ' ἔνοχλοῦσαν, που μου ἐφορτώνοντο καθημερινὰ να τούς δανείζω χρήματα, καὶ τρυποχέρηδες που ἐσκορπούσαν τὸ

ἔχει τους και που τούς ἐπαίρνεν ὄ διάολος, ἐλύσσαζαν ἐναντίο μου ἄμα τούς ἐζητοῦσα τὰ χρήματα, που κάτω-κάτω ἐγὼ μόνον για τὸ κορίτσι μου διαφέντευα. Δὲν εἶναι πολὺς καιρός που ἔσωσα κάποιον νεὸ ἀρχοντόπουλο ἀπὸ τὴν ἀτιμία, προπληρώνοντας ἕνα ποσὸν ἀξιοσέβαστο ἀπέναντι τῆς κληρονομίας του. Θὰ τὸ πιστέψετε λοιπὸν, κ. ἰππότη, πῶς ἀρνήθηκε τὸ χρέος του στὸ δικαστήριον και δὲν παραδέχτη να τὸ ἐξοφλήσῃ; 'Ημπορῶ να σὰς ἀραδιάσω καμμιὰ εἰκοσαριά τέτοιου εἴδους διπλοπρόσωπους, που συναγωνίζονται ὄλοι τους τώρα να με παραστήσουν ἀσπλαχνο, βεβαιόνοντας με τὸν τρόπο τους πῶς ἡ ἀλαφρομυαλιὰ σῦρει παντοτεινὰ μαζί της τὴ ζετσιπωσιά. 'Ημπορῶ να σὰς ἀποδείξω ἀκόμη, πῶς ἔχω στεγνώσει πολλὰ δάκρυα και πῶς περισσότερες ἀπὸ μιὰ προσευχὴ ἔχουν ἀνεβῆ στὸν οὐρανὸ για μένα και για τὴν 'Αγγέλα μου· με σὲς δὲν θὰ με πιστέψετε και θὰ με κατηγορήσετε, πῶς εἶμαι ἕνας καυχησάρης, σὰν χαρτοπαίχτης που εἶσατε. 'Ενόμιζα λοιπὸν πῶς οἱ καταχθόνιοι πειρασμοὶ του χαρτιού δὲ θὰ με ξανάβρουν πλιά· με τούς εἶταν βολετὸ και κατώρθωσαν να με τυφλώσουν περισσότερο ἀπὸ κάθε φορά. 'Ακουσα, δηλαδή, να μιλοῦν ὄλοι παντοῦ για τὴν καλὴ σας τύχη, κ. ἰππότη· ἡμέρα δὲν ἐπαίρνοῦσε, που να μὴν ἀνταμώσω και ἀπὸ ἕναν χαρτοπαίχτη, που του λόγου σας τὸν καταντήσατε ζητιάνο. Δὲν ξέρω κ' ἐγὼ πῶς μου κατέβη να πείσω τὸν πατό μου, πῶς μόνον ἡ δικὴ μου δοκιμασμένη τύχη... ἔσῃσε να παραβγῆ και να καταπονήσῃ τὴ δικὴ σας... ἐγὼ ἤμουν ὄ μόνος προωρισμένος να σταματήσω τὰ κουρσέματά σας· και αὐτὴ μου ἡ ἰδέα δὲν μ' ἄφινε να ἡσυχάσω. Και ἔτσι εὐρέθηκα τραβηγμένος στὴν ἀπάγμο σας και δὲν τὸν ἄφηκα πρὶν να ἰδῶ ὄλη τὴν περιουσία τῆς 'Αγγέλας μου στὰ χέρια σας! Τώρα πλιά τέλειωσε! τὴν ἔπαθα! 'Αφήστε με μονάχα να πάρω τοῦλάχιστο τὰ φορέματα τῆς κόρης μου!

— 'Τὸ σκρίνιο τῆς κόρης σου δὲ μ' ἐνδιαφέρει, εἶπεν ὄ ἰππότης. Μπορεῖτε μάλιστα να πάρετε και τὸ κρεβάτι και τὰ μαγερικά σας· δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ τέτοια φρόκαλα· μονάχα προσέξτε να μὴ χτυπήσετε τίποτε που να ἔξιζῃ· ὄλχω τὰ μάτια μου τέσσερα!

'Ο γέρω Βερτνάς ἐκάρφωσε λῆγες στιγμές τὰ μάτια του στὸν ἰππότη, και κατόπι τὰ δάκρυά του ἄρχισαν να τρέχουν ἀστέρευτα. 'Επεσε στὰ γόνατα

του ἰππότη και τοῦλεγε με φωνὴ ἀπελπισμένου: «Λυπηθῆτε, ἀν ἀκόμη σὰς ἀπόμεινε λίγη ἀνθρώπινη συμπάθεια, ὄχι ἐμένα, τὴν κόρη μου μόνον, τὴν 'Αγγέλα μου, ἕναν ἄθῶο ἄγγελο που ἔξ αἰτίας σας θὰ καταστραφῆ; 'Αχ, για ὄνομα του θεοῦ, ἔλεος, γι' αὐτὴν· δανείστε της, αὐτῆς μονάχα, τὸ ἕνα εἰκοστὸ τῆς περιουσίας που τῆς κερδίσατε. Βέβαια, θὰ τὴν ἐσπλαχισθῆτε! 'Αγγέλα μου, κοριτσάκι μου!»

Και ὄλοένα ὄ γέρως στ' ἀναφυλλητά του, που του τὰ διέκοπταν οἱ ἀναστεναγμοὶ του, με φωνὴ που του τὴν ἐπνιγαν οἱ λυγμοί, ξεφουνοῦσε ἀδιάκοπα τὸ τρισαγάπητο του παιδιοῦ του ὄνομα.

«Αὐτὴ ἡ κωμικοτραγικὴ σκηνὴ σὰν να με πλήττη», εἶπεν ὄ ἰππότης με ἀδιαφορία και με φωνὴ δύσθυμη· ἀλλὰ τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἀνοίγεται ἡ θύρα· μιὰ νεὰ κόρη με τὴν κατάλευκὴ της νυχτικιά, με τὰ μαλλιά της ριγμένα, με τὴν ὄχρότητα του θανάτου χυμένη στὴν ὄψη της, ἐπαρουσιάσθη μπροστά τους, ἀμέσως ἔτρεξε στὸ γέρω Βερτνά, τὸν ἐσήκωσε, τὸν ἔσφιξε στις ἀγκάλες της και του εἶπε: «Πατέρα μου, καλὸ μου πατέρα, τὰ ἄλουσα ὄλα, ὄλα τὰ γνωρίζω. Λοιπὸν δὲ σὰς ἀπόμεινε τίποτε; Και δὲν ἔχετε λοιπὸν τὴν 'Αγγέλα σας; Και δὲ θὰ ἐργασθῆ αὐτὴ, πατέρα μου, για σὰς; 'Ω, πατέρα μου! Μὴν ἐξευτελιζέσθε περισσότερο ἐμπρός σ' αὐτὸν τὸν ὑπερήφανο κύριο. 'Εμεῖς δὲ θὰ αἰστανθοῦμε τόσο, οἱ δυὸ μαζί ζώντας, τὴ φτώχεια και τὴν ἀθλιότητά μας· αὐτὸς ὄμως θὰ ζῆ ἀφημένος μὲς' στοὺς θυσαυρούς του καταμόναχος, σὰν μέσα σὲ μιὰν ἔρημο· γιατί δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον καμμιὰ καρδιά για τούς τέτοιους ἀνθρώπους, να χτυπᾶ σιμὰ τους και να μπορούῦν μέσα της να σταλάζουν τούς πόνους τους, σὲ μιὰν ἀπελπιστικὴ στιγμὴ τῆς ζωῆς τους. 'Ελάτε, πατέρα μου! ἄς φύγωμε, να μὴν ἀναγαλλιᾶζῃ πλιά ὄ ἀνθρωπος αὐτὸς, θωρώντας τὴ σφοδρά σας!»

'Ο Βερτνάς ὄμως ἔπεσε μισαποθῶμένος σ' ἕνα κἀθισμα. 'Η 'Αγγέλα γονάτισε μπρός του, πῆρε τὰ χέρια του, τὰ καταφιλοῦσε, τὰ παλοχάιδευε με ὄλη της τὴν τρυφερότητα, και με κάθε τρόπο, με τούς πιὸ παρήγορους παρθενικούς της λόγους, προσπαθοῦσε να τὸν πείσῃ πῶς δὲν ἔχει καμμιὰ σοβαρὴ ἀφορμὴ να ἀπελπίζεται τόσο, τὸν ὄρκιζε χύνοντας δάκρυα, να μὴν ἀφίνεται στὴ σφοδρά του, γιατί ἀπὸ τώρα θὰ νομίζῃ τὸν ἑαυτό της πιὸ εὐτυχισμένο

Τειροσίας
Πόσο ἀπὸ τ' ἄλλα τ' ἀγαθὰ πρωτεύει ἡ φρονιμαδα;
Κρέων
'Οσο, νομίζω, ἀπ' τὰ κακὰ τὸ να μὴν ἔχῃς γνώση.
Τειροσίας
Κι' ὄμως ἐσὺ γεννήθηκες με τέτοια μιὰν ἀρρώστια!
Κρέων (δαγκάνει τὰ χεῖλια του)
Μὰ με βρισιές στὸ μάντη ἐγὼ δὲ θέλω ν' ἀπαντήσω.
Τειροσίας
Κι' ὄμως με βρίζεις, ὄταν λὲς πῶς ψέματα μαντεύω.
Κρέων
Γιατί τὰ χρήματα ποθεῖ τῶν μάντηδων τὸ γένος.
Τειροσίας
'Ομως οἱ τύραννοι ἀγαποῦν τὰ ντροπιασμένα κέρδη.
Κρέων (με θυμὸ)
Σὲ βασιλιά τὸ πῶς μιλάς, ἄραγε τὸ θυμάσαι;
Τειροσίας
Ναί, που σὲ μένα τὸ χρωστεῖς, ἀν ἔσωσες τὴ Θῆβα.
Κρέων
Εἶσαι σοφὸς σ' τὴ μαντικὴν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι δίκιος.
Τειροσίας
Θὰ μ' ἀναγκάσῃς να σοῦ πῶ, ὄσα βαστῶ κρυμμένα.

Κρέων
Φανέρωσ' τα—μὰ μὴ μιλάς μονάχα για σφερό.
Τειροσίας
Ναί! για σφερό ἐγὼ μιῶ, ἀλλὰ για τὸ δικὸ σου!
Κρέων
Λέγε—μὰ ξέρε το καλὰ πῶς δὲ θὰ με γελάσῃς.
Τειροσίας (με βροντερὴ φωνὴ)
Μάθε λοιπὸν πολλὲς φορές πῶς δὲ θὲ να γυρίσουν Του ἡλιοῦ οἱ τροχοὶ γρήγορα, πρὶν κ' ἐσὺ να πληρώσῃς Μ' ἕνα νεκρὸ ἀπ' τὰ σπλάχνα σου για τούς νεκρούς [ἐκείνους].
Γιατί ἐκεῖ κάτω ἔστειλες αὐτὴν ἀπ' τούς ἐπάνω, και μες σὲ τάφον ἐκλείσεις τὴ ζωντανὴ ψυχὴ της· Κ' ἕνα νεκρὸν ἐσὺ ὑστερεῖς τούς θεοὺς του κάτω κόσμου Κι' ἄταφο τὸν κρατᾶς ἐδῶ και δίχως και θυσία· Κι' αὐτὰ δὲν ἐπιτρέπονται κι' οὔτε βέβαια σὲ σένα, Κι' οὔτε και στοὺς ἐπάνω θεοὺς, που ἐσὺ τούς ἀναγκάζεις.
Μὰ σὲ παραμονεύουνε του 'Αδῆ ἢ 'Ερινύες, Αὐτὲς που καταδιώκουνε και τιμωροῦν τὸ κρῖμα, και γρήγορα θὰ βρῆς κ' ἐσὺ μιὰν ὄμοια δυστυχία. και σκέψου τώρα ἀν λέγω αὐτὰ γιατ' εἶμαι πούλη- [μένος].
'Ομως σὲ λίγο θ' ἀκουστοῦν μες στὸ δικὸ σου σπιτι

Τῶν γυναικῶν και τῶν ἀντρῶν κλαημοὶ και μοιρολόγια.
Γιατί ἔχτρικὰ ταραζέται και κάθε πολιτεία, 'Οταν τ' ἀγρίμια ἢ τὰ σκυλιὰ κηδεύουν τὰ κουφάρια, 'Η κάποιον φτερωτὸ πουλὶ, ὄπου παντοῦ γιομίζει Με μιὰν ἀνόσια μυρωδιὰ τῶν ὄόλιων τὴν πατρίδα. Μὰ τέτοιες βέβαιες σαγιτιές σου ρίχνω σὰν τοξότης, Που να ξεφύγῃς δὲν μπορείς ἀπὸ τὸ κάψιμό τους, Γιατί πολὺ με θυμώσες με τις κακὲς βρισιές σου.
(Στὸ παιδί)
Μὰ ἐσὺ, παιδί μου, σέρνε με, στὸ σπιτι πῆγαινε με, Για να ξεσπάσῃ τώρα αὐτὸς ἀπάνω σὲ πιὸ νέους, και για να μάθῃ να κρατᾶ πιὸ ἡσυχῆ τὴ γλῶσσα, και πιὸ σωστὴ τὴν κρίση του, παρ' ὄτι ἔχει τώρα.
(Φεύγει με τὸ παιδί)
Σ Κ Η Ν Η Β'.
Κρέων, Χορὸς
Κορυφαῖος
'Εφυγε ὄ γέρως, βασιλιά, με τέτοιες προφητείες! Μὰ ἐμεῖς τὸ ξέρομε καλὰ, ἀφῶτου ἤμουνα νέος, 'Τότε που τ' ἄσπρα μου μαλλιά ἦταν ἀκόμη μαῦρα, Πῶς δὲν προφήτεψε ποτὲ ψέμα στὴν πολιτεία.

νά ράβη, νά κεντάη, νά τραγουδῆ γιά τόν πατέρα της, νά προσπαθῆ ὅπως μπορῆ νά κἀνῆ τῆ ζωῆ του γλυκύτερη, τέλος πάντων μέ κάθε τρόπο νά τόν ἀνασαινή, νά τόν βλέπη σιμά της παρηγορημένο.

Ποιός, ὅτο καί νάταν σκληρόκαρδος, μποροῦσ νά σταθῆ ἀδιάφορος, βλέποντας τήν Ἀγγέλα μέ ὄλη τῆ λάμψη τῆς ὀμορφιάς της, γλυκεῖα παρηγορητρά του γέρω πατέρα της, χύνοντας ἀφθονα ὄλους τοὺς θησαυροὺς τῆς καρδιάς της, μέ ὄλα τὰ δειγμάτα τῆς στοργῆς καί τοῦ σεβασμοῦ ἐνὸς παιδιοῦ ; Ὁ ἰππότης ἀρχισε νά δοκιμάζῃ ἐντὸς του κάποια θλίψη καί ἡ συνειδήσή του νά τόν κεντάη πονετικά. Ἡ Ἀγγελία τοῦ παρουσιάζετο μπρός του σάν ἄγγελος, πλάσμα ἄυλο, πού κάθε ποταπὸ καί ξελογιασμένο πάθος του γιά τὴν ἀπόλαψη μιᾶς τέτοιας ὀμορφιάς ἐχάανετο ἀπέναντί της. Αἰσθάνετο τόν ἑαυτό του νά φλογίζεται ἀπὸ κάποια πρωτόφαντη φλόγα πού τοῦ ἐλάμπριζε ὄλη του τὴν ὑπαρξή. Ὁ ἰππότης δὲν εἶχε ποτέ του ἀγαπήσει. Ἡ στιγμή πού ἀντίκρισε τὴν Ἀγγέλα ἦταν γι' αὐτὸν πηγὴ γλυκασμῶν ἀφαντάστων, πού ποτέ του δὲν ἐλπίζε νά τοὺς δοκιμάσῃ· γιατί πῶς μποροῦσε κἀν νά ἐλπίζῃ πῶς ἤθελε ἐγγίξῃ μιὰ τέτοια νέα παρθένα, πού μπρός της ἦταν γραφτὸ νά πρωτοπαρουσιαστῆ τέτοιας λογῆς ἀνθρώπου ; Θέλησε νά μιλήσῃ, μέ τὰ λόγια δὲν τάβρισκε, ἡ φωνή του ἔσβυνε, καί μόλις μέ πολὺ κόπο μπόρεσε νά ξεστομίσῃ : «Κύριε Βερτνᾶ... ἀκοῦστε με περικαλῶ... δὲ θέλω κανένα κέρδος... τίποτε... Νά, ἡ κασσετίνα μου· εἶναι δική σας. Σᾶς χρεωστῶ ἀκόμη καί κἀτι ἄλλο... εἶμαι κακὸς χρεωφελῆτης σας... δεχθῆτε τα, δεχθῆτε τα...»

«ὦ, κορίτσι μου!» ἐφώναζεν ὁ Βερτνᾶς.

Μά ἡ Ἀγγέλα σηκώθηκε, ἐπροχώρησε κατὰ τὸν ἰππότη, τὸν κοίταξε ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ πόδια μέ περήφανη ματιὰ καί τοῦ εἶπε μέ τόλμη : «Ἰππότη· μαθετε πῶς ὑπάρχει κἀτι πολυτιμότερο ἀπὸ τὴν τύχη καί τὸ χρῆμα· τὰ αἰσθήματα, πού γιά σένα εἶναι ὄλος διόλου ξένα, πού αὐτὰ μονάχα μᾶς δίνουν θεῖες παρηγοριές· αὐτὰ εἶναι πού μᾶς παρακινοῦν νά πετάξουμε τὰ δῶρα σας μέ περιφρόνηση. Κρατῆστε τὰ θησαυρὸ σας, πού καταραμένος εἶναι μέ τὴν κατάρρα πού παντοτεινὰ σᾶς ἀκλουθάει, σκληρόκαρδε χαρτοπαίχτη.

— Ναι, ἐφώναζεν ὁ ἰππότης, ναι, μοῦ πρέπει νά εἶμαι καταραμένος γιά πάντα, θά μοῦ ἀξίξῃ

στὰ τρίςθαθα νά κατεβῶ τοῦ Ἄδῃ, ἀν αὐτὸ τὸ χέρι ἐγγίξῃ πλιά ἓνα χαρτί! Καί ἀν σεῖς τώρα ἔτσι μέ ἀποδιώχνετε μακριὰ σας, ἐσεῖς, ἐσεῖς μονάχῃ θὲ νᾶσαστε ἡ αἰτία τοῦ χαμοῦ μου... ὦ, ἐσεῖς πού δὲ μ' ἐκαταλάβετε... σεῖς πού μέ περνάτε γιά ἓναν ἀναίσθητο... μέ τότε μόνο θὰ ἐννοήσετε ὄλα, τότε θὰ μάθετε τὰ πάντα, τὴ στιγμή πού θάλλθῶ νά σκορπίσω τὰ μυαλά μου στὰ πόδια σας... Ἀγγέλα· γιά μένα δὲν ἀπομένει πλιά τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὸ θάνατο! Χαῖρε!

Καί μέ τὰ λόγια του αὐτῶ ἰππότης ἐγινε ἀφαντος. Ὁ Βερτνᾶς ἐσυγκινήθη βαθύτατα, γνωρίζοντας ὅ,τι συνέβηκε στὸν ἰππότη καί ἐζήτησε νά πείσῃ τὴν Ἀγγέλα πῶς ἐξ ἀνάγκης μποροῦσαν νά δεχτοῦν τὴν περιουσία τοῦ ἰππότη, ἀν μάλιστα κανένα τυχαῖο περιστατικὸν ἐσυγχωροῦσε νά τὴν δεχτοῦν. Ἡ Ἀγγέλα ἔφριξε, ἐννοῶντας τὴ σκέψη τοῦ πατέρα της· οὔτε κἀν μποροῦσε νά φανταστῆ πῶς εἶταν δυνατὸ ποτέ νάντικρύσῃ, κοιτάζοντας ἄλλῶς τὸν ἰππότη, παρὰ μόνο μέ περιφρόνηση. Καί ὅμως αὐτὸ πού νόμιζε πῶς τῆς ἦταν ἀδύνατο καί νά ὄνειρευτῆ, ὅ,τι τῆς ἐδειχνετο, ἀπίστευτο, ἐγινε μέ τὸ θέλημα τῆς τύχης πού ἔχει ταιριασῆ ὄλα τὰ ἐνάντια στὰ βᾶθη τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς.

IV

Ὁλος ὁ κόσμος τῶν χαρτοπαίχτων τοῦ Παρισιοῦ, ἐξακολούθησεν ὁ ἴσος, ἀποροῦσε μὴ βλέποντας πλιά τὸν ἰππότη Μεννᾶρ σὲ καμμία λέσχη τους, μέ μὴ πᾶσαι ἄλλοι καί ὁ ἔξαρτισμός του αὐτὸς ὁ ἀνεπίσητος ἔδωκε ἀφορμὴ χιλιάδου νά ψιθυρίζονται εἰς βάρος του. Ὁ ἰππότης λοιπὸν, ἀπὸ τὴ βραδύνη ἐκείνη, ἀπέφυγε ὄλους, μέ κανένα δὲ συναναστρέφετο. Ὁ ἐρωτᾶς του τὸν κατάντησε σκυθρωπὸ, βαθύτατα μελαγχολικὸ· ἐπερπατοῦσε κατὰμονος πάντοτε στὰ πιά ἀπόκεντρα μέρη· καί ὅμως μιὰ μέρα ἔτυχε, διαβαίνοντας μέσ' ἀπὸ τοὺς σκιερούς δρόμους τῆς Μαλμαίζόν, νάντικρύσῃ ἀπροσδόκητα τὸ γερο-Βερτνᾶ μέ τὴν κόρη του.

Ἡ Ἀγγέλα πού εἶχε πιστέψῃ πῶς δὲ θὰ μποροῦσε νάντικρύσῃ τὸν ἰππότη χωρὶς φρίκη καί περιφρόνηση, βλέποντάς τον τώρα χλωμό, ἀσθενικῶς, τρεμάμενο, πού μόλις τολμοῦσε νά σηκώσῃ τὰ μάτια του ἐμπρός της, ἐκλονίσθη παραδόξως ἀπέναντί του. Ἐβεβαιώθη πῶς ἀπὸ τὴ νύχτα ἐκείνη πού τὴν εἶχε ἰδῆ, ὁ ἰππότης εἶχε ὄλος διόλου ἀλλάξῃ

ζωή. Αὐτὴ λοιπὸν, καί μόνο αὐτῆ, εἶταν ἡ ἀφορμὴ ὄλης αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς του! Αὐτὴ λοιπὸν εἶχε σώσῃ τὸν ἰππότη ἀπὸ τὸν ὄλεθρον· καί ἡ γυναικεία της ματαιοδοξία μποροῦσε τώρα νά πῆ πῶς ἱκανοποιήθη ὑστερ' ἀπὸ τὴν ἐπιρροή. Γι' αὐτὸ, ἀφοῦ ὁ ἰππότης μέ τὸν Βερτνᾶ ἀλλάξαν λίγους φιλοφρονητικὸς λόγους, ἐκείνη δὲ μπόρεσε νά κρατηθῆ καί τοῦ φανέρωσε πῶς εὑρίσκε σὲ μιὰ κατὰσταση παραπολὺ ἐπιφοβὴ τὴν κλονισμένη υγεία του.

Τὰ λόγια τῆς Ἀγγέλας ἀμέσως ἔφεραν τὸ θαυμασιὸν τοῦ ἀποτελέσμα. Εὐθὺς ὁ ἰππότης ὕψωσε τὴν κεφαλὴ του· στὴ στιγμή ἐχύθη σ' ὄλο του τὸ σῶμα ὄλη ἐκείνη ἡ χάρη καί ὄλο του τὸ θέλητρο ἐκείνο πού ἄλλοτες ἐσκλάβωνε τόσες καρδιές. Τέλος ἔπειτα ἀπὸ λίγων λεπτῶν συνομιλίαν ὁ Βερτνᾶς τοῦ ὑπενθύμησε πῶς τὸ σπῆτι του, τὸ σπῆτι ἐκείνο πού τοῦ ἐκέρδιζε, πάντοτε εἶταν στὴ διάθεσή του.

«Μάλιστα, τοῦ εἶπεν ὁ ἰππότης, μάλιστα κύριε Βερτνᾶ, θά ἔλθω αὐριο· μέ θά μοῦ ὑποσχεθῆτε πῶς θάναβάλωμε τὴ σύνταξη τοῦ συμβολαίου μόνο γιά λίγους μῆνες». «Ἄς εἶναι!» ἀπεκρίθηκε ὁ Βερτνᾶς χαμογελώντας.

Ὁ ἰππότης ἐπῆγε πράγματι καί ἐξακολουθοῦσε νά συχνοπηγαίνει καί ἡ Ἀγγέλα ὄλοένα τὰ ἐβλεπε μέρα μέ τὴν ἡμέρα μέ περισσότερη εὐχαρίστηση. τὴν ἀνόμαζε ἄγγελον λυτρωτῆ του καί τέλος κατάρθρωσε μέ τὸν τρόπο του νά κερδίσῃ ὄλος διόλου τὴν καρδιά της, ὡσπὸ τοῦ ὑποσχέθηκε νά τοῦ δώσῃ τὸ χέρι της, πρὸς μεγάλη χαρὰ τοῦ γερο-Βερτνᾶ, πού τέλος πάντων ἐβλεπε τώρα πλιά νά κερδίζῃ ὄλα ὅσα ἔχασε καί μέ τὰ παραπάνου.

Ἡ Ἀγγέλα, εὐτυχισμένη ἀρραβωνιαστικίαν τοῦ ἰππότη τώρα, καθότανε μιὰ μέρα στὸ παράθυρό της ταξιδεύοντας σποῦς συλλογισμοὺς τοῦ ἔρωτα καί τῆς εὐτυχίας, ὅπως τὸ συνηθίζουν οἱ ἀρραβωνιασμένοι. Κάποιο σὺνταγμα τοῦ ἐλαφροῦ ἰππικοῦ, προωρισμένο γιά τὴν Ἰσπανία, περνοῦσε τὴν ὥρα ἐκείνη κάτου ἀπὸ τὸ παράθυρό της, ἐνῶ αἱ σάλπιγγές του ἐσάλπιγγαν. Ἡ Ἀγγέλα ἔφριξε τὰ μάτια της πονετικῶς στοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους πού εἶταν προωρισμένοι νά πῶθάνουν, βαδίζοντας στὸ θάνατο κατὰ τὸν φοβερὸν ἐκείνο πόλεμο, ἐνῶ κάποιοι νέος ἀπὸ τοὺς ἀνδρες αὐτοῦς, μαζεύοντας τὸ χαλινάρι τοῦ ἀλόγου του, ἐσήκωσε τὰ μάτια του κατὰ τὴν Ἀγγέλα. Εὐθὺς τότε αὐτῆ ἔπεσε ἀκίνητη στὸ κάθισμά της.

Κρέων

Τὸ ξέρω καί ταραζομαι καί τρέμω στήν καρδιά μου. Γιατί εἶναι βέβαια φοβερό καί τὸ νά ὑποχωρήσῃ· Ἄν ὅμως πάλι ἀντισταθῶ, θά βρῶ τὴ δυστυχία.

Κορυφαῖος

Χρειαζεται τώρα φρόνηση, ὦ γυιὲ τοῦ Μενοικέα!

Κρέων

Καί τί νά κάμω τὸ λοιπὸν ; λέγε, καί θά σ' ἀκούσω.

Κορυφαῖος

Ἀπὸ τὸ ὑπόγειο σπῆτι της, τρέξε, βγάλε τὴν κόρη· Καί χτίσε τάφον ἔπειτα καί στὸν ἀπορριχμένο.

Κρέων

Μὲ συμβουλεύεις τὸ λοιπὸν τώρα νά ὑποχωρήσω ;

Κορυφαῖος

ὦ βασιλεῦ μου, μὴν ἀργῆς ! Γιατί οἱ θεοὶ προφταίνου, Μὲ παιδεμοὺς γοργόποδους, τοὺς πονηροὺς στὸ δρόμο.

Κρέων

Ἀλίμονό μου ! ἀθέλητα τὴ γνώμη μου θ' ἀλλάξω, Για νά τὸ κάμω τώρα αὐτὸ· μέ σκύβω--στὴν ἀνάγκη.

Κορυφαῖος

Πήγαινε, τρέξε, κάμε το, σ' ἄλλους μὴν τ' ἀναθέτης.

Κρέων

Θά τρέξω ἀμέσως τὸ λοιπὸν. (Φωνάζει)

Ἐλάτε, ἐλάτε, δούλοι,

Ὅσοι εἴσατε καί βρίσκεστε, πάμε σ' αὐτὸν τὸν τόπο· Καί πάρτετε στὰ χέρια σας ἀξίνες νά βαστάτε. Μά ἐγώ, ἐγώ πού τὴν ἔδεσα, θά τὴν ἐλευτερώσω. Γιατί φοβοῦμαι τωραδᾶ πῶς κάλλια μπορεῖ νά ναι Πάντα νά σέβεται κανεὶς τοὺς νόμους ὅπου βρῆκα ! (Φεύγει βιασικᾶ τὸν ἀκολουθοῦν δούλοι μέ ὄπλα καί χωρὶς. Μόνο οἱ γέροντες μένουσιν στὴ σπητῆ).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Χορὸς

Κορυφαῖος

ὦ Διόνυσε πολυώνυμε, Τοῦ Κἀδμου ἡ θυγατέρα Ἐσένῃ ἔχει γιά στόλισμα, Ἐσὺ ξέρεις πατέρα Τὸ Δία τὸ βαρῦβροντο· Ἐσὺ εἶσαι πού φροντίζεις Κι' ἀμέτρητα πλουτίζεις Τὴν Ἰταλία, ἐσὺ. Στῆς Ἐλευσίνας τ' ἄφραστα Μυστήρια βασιλεύεις·

Μὲ τὴ θεὰ τὴ Δήμητρα Τὸν κόσμο ἐκεῖ μαζεύεις. Μά καί στὴ Θῆβα κάθεσαι Μαζὶ μέ τις Βακχίδες, Κι' ἄλλη καμμιά δὲν εἶδες Πόλη πιδ ποθητῆ.

Χορὸς

Στὸ βράχο τὸ διπλόκορρο, Στοῦ Παρνασσοῦ τὰ μέρη, Για σένα ἡ φλόγα ὕψωνεται Καί λάμπει σάν ἀστέρη· Ἐκεῖ ἡ Βακχίδες κρύβονται Σὲ δάση φουντωμένα, Κ' ἐκεῖ εἶναι τ' ἀκουσμένα Τῆς Κασταλίας νερά. Ἀπὸ τὴ Νῦσαν ἔρχεσαι Τὴν κισσοσκεπασμένη, Περνᾶς τὴν πολυστάφυλην Ἀχτὴ πρασινισμένη, Κι' ἅγια «εὐάν!» ἀκούγονται Ὅταν στὴ Θῆβα μπαίνεις, Μάννας κεραυνωμένης Πατρίδα αὐτῆ γλυκεῖα.

Κορυφαῖος

Καί σήμερα πού σπρώχνεται

Ο νέος αυτός ήταν τό παιδί ενός γείτονά τους, ὁ Δουβερνέ, ποῦ εἶχε μεγαλώσει στὴν ἴδια γειτονιά μὲ τὴν Ἀγγέλα, αὐτὸ ποῦ κάθε μέρα τὴ συχνό-βλεπε, μὰ ἀπὸ τότε ποῦ εἶδε τὸν ἰππότη νὰ συχνοπηγαίνει δὲν ἐπάτησε πλιὰ στὸ σπίτι της.

Ἡ Ἀγγέλα ὄχι μόνο δεικνύει στὶς παρακοινετικές ματιές τοῦ νέου πόσο τρυφερά τὴν ἀγαποῦσε, παρὰ τότε ἐνόησε πόσο καὶ αὐτὴ μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῆς καρδιάς της, τὸν συμπαθοῦσε, καὶ μόνο πῶς εἶχε τυφλωθῆ ἀπὸ τὰ περιλάμπρα χαρίσματα τοῦ ἰππότη δε-Μενάρ. Καὶ τότε, γιὰ πρώτη φορά, κατὰλαβε τί ἤθελε νὰ ποῦν οἱ συχνοὶ ἀναστεναγμοὶ τοῦ νέου της ἐκείνου φίλου, τὰ σιωπηλὰ δείγματα τῆς ὑπέρτατης ἀφοσίωσής του, τί ἀξίζει ἡ καρδιά του ἐκείνη ἢ τόσο ἀφελῆς καὶ ἀπλοϊκῆ· τί ἐσήμαινε αὐτὸ ποῦ λαχτάριζε τόσο σπαρταριστὰ τό σπῆθος της, ὅσες φορές ὁ νέος Δουβερνέ παρουσιαζότανε μπρός της, ὅσες φορές ἄκουε τὸν ἦχο τῆς φωνῆς του.

«Εἶναι πλιὰ πολὺ ἀργά! γιὰ μένα δὲ ζῆ, ἐχάθη πλιὸ γιὰ μένα!» Σκέφθηκε ἡ Ἀγγέλα. Καὶ μὲ θάρρος ἀποφάσισε νὰγωνιστῆ καὶ κινήσῃ τὴ συφορά ποῦ τὴν ἀπέλιπε, καὶ μὲ τό θάρρος της αὐτὸ ξαναῦρε τὴ γαλήνη. Μ' ὄλον τοῦτο δὲ μπόρεσε νὰ κρυφτῆ ἀπὸ τό διαπεραστικὸ μάτι τοῦ ἰππότη, ποῦ ἀμέσως ἐνόησε πῶς στὴν ψυχὴ τῆς Ἀγγέλας κάτι τι θλιβερώτατο συνέβηκε. Εἶχε ὅμως τὴ διάκριση νὰ μὴ ζητήσῃ κὰν νὰ ξακριβώσῃ ἕνα μυστικὸ ποῦ αὐτὴ δὲν ἤθελε νὰ τοῦ φανερώσῃ· καὶ αὐτὸ εἶταν μιὰ ἀφορμὴ νὰ ταχύνῃ τό γάμο του ποῦ σὲ λίγο ἐγίνε μὲ ὅλη τὴ λαμπρότητα καὶ μὲ ὅλη τὴ χάρη, ποῦ αὐτὸς στὸ κάθε τι ἤξερε νὰ δίνει.

Ὁ ἰππότης ἐδείχθη τρυφερώτατος σύντροφος, προσβλέποντας καὶ γιὰ τίς μικρότερες ἐπιθυμίες τῆς Ἀγγέλας του. Τῆς ἐφέρετο μὲ τό βαθύτερο σεβασμὸ, ὡσποῦ ἐπὶ τέλους ἡ ἐνθύμηση τοῦ Δουβερνέ ἔμελε σὲ λίγο νὰ σβυστῆ ἀπὸ τὴν ψυχὴ της. Τὸ πρῶτο σύμφερο ποῦ ἐθώλωσε τὴ γαλήνη τῆς ζωῆς της ἦταν ἡ ἀρρώστεια καὶ ὁ θάνατος τοῦ γέρο Βερτιᾶ.

Ἀπὸ τὴ νύχτα ἐκείνη ποῦ εἶχε χάσῃ ὅλη του τὴν περιουσία στὸν πάγκο τοῦ ἰππότη δὲν ξανάπιασε χαρτί· μὰ στὶς τελευταῖες του στιγμὲς τό παιγνίδι ἐφάνηκε νὰ πλημμυρίζῃ τὴν ψυχὴ του. Ἐνῶ ὁ παπᾶς σιμά του εἶχε ἔλθῃ νὰ τοῦ χαρίσῃ τίς ὑστερες παρηγόριες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ μι-

λοῦσε γιὰ τὰ ἐπουράνια, ἐκεῖνος, μὲ τὰ μάτια κλειστά, μουρμούριζε μὲς ἀπὸ τὰ δόντια του: Χάνει, κερδίζει· καὶ ἔκανε, μὲ τὰ τρεμάμενα καὶ παγωμένα πλιὸ χέρια του, πῶς τάχατες ἔκοβε καὶ ἀνακάτεβε τὰ χαρτιά. Τοῦ κάκου ἡ Ἀγγέλα, τοῦ κάκου ὁ ἰππότης, στὸ μαξιλάρι του σκυφτοὶ τοῦ μιλοῦσαν μὲ τὰ γλυκύτερα λόγια· αὐτὸς δὲν τοὺς ἀναγνώριζε κὰν. Παράδωκε τὴν ψυχὴ του ἀφίνοντας ἕναν ἀναστεναγμὸ ὑπέρτατης χαρᾶς, καὶ ξεψύχησε φωνάζοντας: Κερδίζει!

Στὴ βαθύτατη θλίψη της ἡ Ἀγγέλα δὲ μπόρεσε νὰποκρύψῃ κάποιον ἀπόκρυφο μορφασμὸ φρίκης, συλλογιζόμενη τὸ πῶς ὁ πατέρας της εἶχε ξεψυχήσει. Ἡ εἰκόνα τῆς νύχτας ἐκείνης τῆς φριχτῆς, ποῦ ὁ ἰππότης γιὰ πρώτη φορά τῆς ἐφανέρωθη μὲ τὴ σκαιότητα τοῦ πλιὸ μανιῶδη χαρτοπαίχτη καὶ τοῦ πλιὸ ἀναίσθητου ἀνθρώπου, ἡ ἴδια ἐκείνη εἰκόνα τῆς ξαναπαρουσιάστηκε πάλι στὸ νοῦ της ζώηρῃ, καὶ ὁ λογισμὸς της ἐφριξε μήπως ὁ ἰππότης ρίχνοντας τὸ ψεύτικο προσωπεῖο τοῦ ἀγγέλου, παρουσιάζετο καὶ πάλι μπρός της μὲ τὴν κατακολλασμένη του ὄψη.

Τὸ προαισθητὴ τῆς Ἀγγέλας πολὺ γλήγορα ἐμελλε νὰληθῆψῃ.

Ὅση φρίκη καὶ ἀν αἰστάνθηκε ὁ ἰππότης, βλέποντας τὸ γέρο Βερτιᾶ νὰ καταφρονᾷ στὸ ψυχωρράγημά του τίς ὑστερες παρηγόριες τῆς θρησκείας, παραδομένος στὸ ἔνοχο ἦθος του, μ' ὄλον τοῦτο δὲν κατόρθωσε ὡς τὸ τέλος καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ παιγνιδιοῦ, καὶ ἄρχισε νὰ τὸν κυριεύῃ ποῦ ὅλες τίς νύχτες στὰ γειράτά του ἔβλεπε τὸν ἑαυτὸ του καθισμένο σὲ κάτ ποῦ πάγκο, συνάζοντας νέους θησαυρούς.

Κ' ἐνῶ ἡ Ἀγγέλα, ὅσο περνοῦσαν οἱ μέρες τόσο ἐθλίβετο συλλογιζόμενη τὴν προηγουμένη ζωὴ τοῦ ἰππότη—πρὶν ἀκόμη γνωριστοῦνε—ἐνῶ τόσο ἐθλίβετο, ποῦ μόλις μπόρουσε νὰ αἰστανθῆ πλιὰ τὴν ἐγκάρδια χαρὰ της γιὰ τὸν ἀντρα της, αὐτὸς, βλέποντάς τὴν τόσο μελαγχολικῆ καὶ ἀλλαγμένη, ἄρχισε νὰ κυριεύεται ἀπὸ ὑποψίες ποῦ τὸν ἐφεραν στὸ συμπέρασμα, πῶς ὅλη της ἡ προσπάθεια νὰν τοῦ ἐδείχνετο τόσο καιρὸ εὐχάριστη, τῆς εἶτανε ἀπλὸ τέχνασμα γιὰ νὰ τοῦ ἀποκρύψῃ τὸ μυστικὸ της ἐκεῖνο ποῦ ἄλλοτε τὴν εἶχε θλίψῃ τόσο καὶ ποτέ της δὲ θέλησε νὰν τοῦ τὸ φανερώσῃ. Ἡ ὑποψία του αὐτὴ τὸν ἐφερε σὲ λόγους ὄλων διόλου ἀ-

πρεπous, καὶ ἔτσι, ἀθέλητά της ἡ Ἀγγέλα αἰστάνθηκε νὰ ξαναξυπνήσῃ τὴν καρδιά της ἡ ἐνθύμηση τοῦ νέου Δουβερνέ, ἐνθύμηση ὅμως θλιβερῆ ἐνός ἔρωτα γιὰ πάντα χαμένου, τὴ στιγμὴ ποῦ ἴσα ἴσα τὴν ἐβεβαίωσε πῶς πολὺχρονη θάταν ἡ εὐτυχία τῶν δύο νεαρῶν ψυχῶν τους.—Καὶ ἔτσι τότε οἱ δύο σύζυγοι, ψυχραμένοι τόσο πολὺ, ἄρχισαν νὰ μὴ αἰστανονται πλιὰ καμμιά εὐχαρίστηση, ὡς ποῦ τέλος ὁ ἰππότης εὑρίσκει τὴ ζωὴ τους μονότονη, πληχτική, ἄχαρη, καὶ ζήτησε νὰ ξανάβρῃ τοὺς χαμένους πόθους τοῦ ρίχνοντας τὸν ἑαυτὸ του στὴν κοινωνία.

Τότε κάποιος ποῦ εἶταν κασιέρης του στα χρόνια τῆς χαρτοφώρας του ζωῆς, βρῆκε τὴν περιστασιακὴ νὰ ξανασῆρῃ στὸν προηγουμένον του δρόμο τὸν ἰππότη, μὴ ξεκολιώντας ἀπὸ πάνου του· κ' ἔτσι ὁ δε-Μενάρ ξανάπιασε τὴν τρομερῆ ἐκείνη ζωὴ σκλάβος ἀλευθέρωτος, χωρὶς νὰ συλλογιστῆ κὰν πῶς μὲ τὴ γυναίκα του ἀφίνει ξωπίσω του ἕναν κόσμον ὀλάκερο, ποῦ θὰν τοῦ ἐσταίχιζε κατόπι μιὰ παντέρημη ὡς στὰ γεράματά του ζωῆ.

Σὲ λίγες μέρες τὸ πλούσιο χαρτοπαίχτειο τοῦ ἰππότη δὲ Μενάρ ἐλαμψε λαμπρότερο παρὰ ποτέ. Ἡ καλὴ του τύχη παράστεκε καὶ πάλι σιμά του: θύματα καὶ θύματα ἐπεφταν κάτου ἀπὸ τὰ χτυπήματά της καὶ τὸ χρυσάφι σωροὶ σωροὶ ἔχυνετο στὸ πράσινο τραπέζι τοῦ ἰππότη περιγύρα. Μὰ τῆς Ἀγγέλας ἡ ἡσυχία, σὰν νυχτερινὸ της ὄνειρο, ἄρχισε νὰ σβύνεται, ἀφίνοντας τὴν ἀλύπητα νὰ κατασυντριφτῆ· παραδομένος στὸ χαρτί ὁ ἰππότης οὔτε κὰν τὴν ἐπρόσεχε πλέον, τὴν περιφρονῶσε μάλιστα! Μέρους καὶ μέρους, μῆνες περνοῦσαν χωρὶς νὰν τὴ βλέπῃ· ἕνας τους γέρο-οικονόμος διεύθυνε τὸ σπίτι· οἱ ὑπηρετές ἀλλάζαν συχνά, κατὰ τίς παραξενιές τοῦ ἰππότη· καὶ ἔτσι ἀποξενωμένη, ἀπομονωμένη τότε ἡ Ἀγγέλα δὲν εὑρίσκει πουθενά καμμιά παρηγόρια. Πόσες νυχτιές, ξάγρυπνη πάντα, πόσες φορές ἄκουγε τὸν κρότο τοῦ ἀμαξιοῦ ποῦ ἔμπαινε στὸ σπίτι· πόσες φορές νὰνεβάζουν τὸ βαρὺ ταμειὸ τοῦ ἀντρός της· νὰπαπαίρῃ μὲ τίς χοντροειδέστατες βρισιές του τοὺς ἀνθρώπους του καὶ ἔπειτα νὰ σφαλάτῃ τὴν πόρτα τῆς κάμαράς του μὲ κρότο δαιμονισμένο· καὶ τότες ἀκράτητος χεῖμαρρος ἔτρεχαν τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια τῆς ἄμοιρης Ἀγγέλας. Καὶ κάπου κάπου στὴν τόση ἀπελπισία της ξεφώνιζε τὸ ὄνομα τοῦ Δουβερνέ παρακαλώντας τὸν ὕψιστο νὰ δώσῃ τέλος στὴν ἀξιοθρήνητη ζωὴ της.

Ἀπὸ τὴν ἀμαρτία,
Σ' ἀρρώστια ἀκαταμάχητη
Νὰ πέρῃ ἡ πολιτεία,
Τὸν Παρνασσὸ παραίτησε,
Ἡ ἔλα ἀπὸ τὴ Νῦσα
Καὶ τράβηξε ἐδῶ ἴσα
Νὰ φέρῃς καθαρμό.
Χορὸς
Στ' ἀστρά ποῦ φωτιὰ βγάζουνε
Ἐσὺ ποῦ βασιλεύεις,
Στῆς νύχτας τὰ γιορτάσματα
Ἐσὺ ποῦ πρυτανεύεις,
Μὲ τίς Βακχίδες πρόβαλε,
Ὅποῦ σὲ συντροφεοῦν
Κι' ὀρμητικὲς χορεοῦν
Ὅλονυχτο χορὸ!

Σ Κ Η Ν Η Δ'.
Ἄγγελος, Χορὸς.
Ἄγγελος

Ἐσεῖς, ποῦ κάθεστε κοντὰ στοῦ Κάδμου τὸ παλάτι,
Ἐνός ἀνθρώπου ζωντανοῦ ποτέ δὲ θὰ μπόρουσα
Ἡ νὰ ἐπαινέσω τὴ ζωὴν, ἢ νὰ κατηγορήσω.
Γιατὶ τὸ δύστυχο ψηλὰ ἢ τὴν τὴν σηκῶναι
Κ' ἡ τύχη ρίχνει χαμηλὰ καὶ τὸν εὐτυχισμένο.

Κι' ἀπὸ τὸ τώρα δὲ μπόρεῖς τὸ μέλλο νὰ μαντέψῃς.
Γιατὶ κι' ὁ Κρέοντας ζηλευτὸς μοῦ φαίνεται πῶς
[ἦταν,
Πῶσωσε βέβαια ἀπ' τοὺς ἐχτροὺς αὐτὴν τὴ γῆ τοῦ
[Κάδμου·
Κι' ἀφοῦ πῆρε στὰ χέρια του τὴ μοναρχία τοῦ τό-
[που,
Βασίλευε, καὶ χαίρουσαν τὰ εὐγενικὰ παιδιὰ του,
Καὶ τώρα—ὄλα χαθῆκανε! Γιατὶ ὅταν κανεὶς χάσῃ
Σ' αὐτὸν τὸν κόσμον τὴ χαρὰ, πιά δὲν τὸν λογα-
[ριάζω
Αὐτὸς πῶς εἶναι ζωντανός, μὰ ἐγὼ τότε νομίζω
Σὰν πεθαμένον ἀνθρώπο, ποῦ μόνο κι' ἀναπνέει.
Γιατὶ μπόρεῖς στὸ σπίτι σου νὰχῆς μεγάλη πλοῦτη,
Κ' ἔτσι νὰ ζῆς βασιλικά· μὰ ἂν ἡ χαρὰ σοῦ λείπῃ,
Τ' ἄλλα μοῦ φαίνονται καπνοῦ ἴσκιος καὶ τίποτ' ἄλλο.

Κορυφαῖος
Μὰ γιὰ τοὺς βασιλιάδες μας τί σωφορὰ μὰς φέρεις;
Ἄγγελος

Πεθάνανε·κ' αὐτοὶ ποῦ ζοῦν τοὺς κάμαν νὰ πεθάνουν.
Κορυφαῖος
Μὰ λέγε, ποῖός εἶν' ὁ φονιάς, καὶ ποῖός ὁ σκοτωμένος;
Ἄγγελος
Ὁ Αἰμόνας σκοτώθηκε καὶ κοίτεται στὸ αἶμα.

Κορυφαῖος
Ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γονιοῦ ἢ ἀπὸ τὸ δικὸ του;
Ἄγγελος
Σκοτώθηκε μονάχος του γιὰ ἐκεῖνονα τὸ φόνο.
Κορυφαῖος
Ὡ Τειρεσία, τὰ λόγια σου τί γρήγορα ποῦ βγαίνουν!
Ἄγγελος
Ἐποῦτα ἔτσι γινήκανε, μὰ τώρα νὰ σκεφτοῦμε—
Γέρον (τοῦ κόβει τὸ λόγο)
Μὰ νά! ἡ Εὐρυδικὴ ἡ δύστυχη, τοῦ Κρέοντα ἡ γυ-
[ναῖκα.
Ἦρθε γιατί κάτι ἄκουσε ἢ ἄραγε κατὰ τύχη;
(Ἐρχεται ἡ ΕΥΡΥΔΙΚΗ χλωμὴ καὶ βιασικῆ)
τὴν ἀκολοιθοῦν δούλες)

Σ Κ Η Ν Η Ε'
Εὐρυδικὴ, Ἄγγελος, Χορὸς, Δούλαι.

Εὐρυδικὴ
Ὡ ἐσεῖς πολῖτες, ἄκουσα τὸν τρομερὸ τὸν λόγο,
Τώρα ποῦ πῆγαινε νὰ βγῶ ἔξω ἀπὸ τὸ παλάτι,
Νάρθω νὰ κάμω προσευχὴ στὴ σεβαστῆ Παλλάδα.

Τέλος μιὰ νύχτα έτυχε κάποιος άρχοντόπουλο νά χάσει όλη του την περιουσία στο χαρτί και έτίναζε τὰ μυαλά του άμέσως εκεί στον πάγκο του δέ Μενάρ. Δίματα και μυαλά κομμάτια πετάχτηκαν στους πονταδόρους, που διασκορπίστηκαν δώ και κει περίτρομοι· μόνος ό ίππότης έμεινε εκεί άκίνητος και άδιάφορος κ' έρωτούσε ψύχραιμα, άν είταν σωστό νά χαλάσουν τó παιγνίδι τους πριν τής έφρας για έναν τρελλό που έπαιζε τόσο άστόχαστα.

Όλοι τότες οι χαρτοφόροι, και οι πιο σκληρόκαρδοι, βλέποντας την άπίστευτη άναισθησία του ίππότη, τόσο άγανάχτησαν, που έφυγαν κι ούτε πλιό ήθελαν νάν τον ξαναδούν τὰ μάτια τους. Η άστυνομία πρόσταζε νά κλείση τó χαρτοπαιχτείο του, τόν έφερε στο δικαστήριο που τόν καταδίκασε σε βαρύτατο πρόστιμο, πρό πάντων ως χαρτοπαιχτη που έκμεταλλεύετο την τύχη του για νά γυμνώη τον άπλοϊκό κόσμο άπάνθρωπα. Τότε μόνο θυμήθηκε τó σπίτι του, τότε αποφάσισε νά πέση στις άγκάλες τής γυναίκος του, τής γυναίκος του που τόσο είχε κακομεταχειριστή και όμως αυτή, βλέποντάς τον μεταμελημένο, τόν έδέχτη φιλόστοργα· επειδή τó παράδειγμα του πατέρα της, που άπαρήθηκε τή ζωή του χαρτοπαιχτη, τής έριχνε άκόμη κάποια άχτίνα έλπίδας...

Ό ίππότης άφησε τó Παρίσι και έπήγε στη Γένοβα, την πατρίδα τής Άγγέλας.

Έκει έζησε μερικό καιρό όλωσδιόλου άποξενωμένος· μά σε λίγο τó άπαισιο πάθος του εξάναψε, και μιὰ δύναμη άκατανίκητη τόν άπομάκρυνε όλοένα από τó σπίτι του. Η κακή του φήμη τόν άκολούθησε από τó Παρίσι στη Γένοβα· δέν έτολμούσε κεν νά σκεφτή νά στήση κ' έδω χαρτοπαιχτείο, και όμως άκαταμάχητος ό δαίμονας τόν έσπρωχνε στο παιγνίδι.

Έκείνο τó χρόνο, κάποιος συνταγματάρχης Γάλλος που άποτραβήχτη από τó στρατό πληγωμένος στο πόλεμο, έκρατούσε τó πλουσιότερο χαρτοπαιχτείο τής Γένοβας. Με τή καρδιά γεμάτη φθόνο και πάθος ό ίππότης ήλθε εκεί, με τήν άπόκρυφη άπόφαση και έλπίδα νά τόν πολυμήση άλύπητα. Ό συνταγματάρχης τόν έδέχτηκε με άνοιχτές άγκάλες και καθώς τόν είδε φώναζε, πώς τó παιγνίδι έμελλε τέλος νάχη κάποια βαρύτητα, αφού ό ίππότης δέ Μενάρ ήρχετο με τó άστρο τής καλοτυχιάς του.

Και τόντι· στις πρώτες χαρτωσιές τὰ χαρτιά εύ-

νοούσαν τόν ίππότη, όπως πάντα. Μά τέλος, άμφώναζε, θαρρεύοντας στη παντοτεινή καλοτυχιά του: *Τό πάγκο σου! έχασε, μ' ένα χαρτί μόνο, ποσότητα κολοσσαία.*

Ό συνταγματάρχης που έδείχνετο συνήθως ψύχραιμος στο κέρδος όσο στη ζημία, μάζευε τó τόσο χρυσάφι του ίππότη με χαρά καταφάνερη· από τή στιγμή εκείνη ή Τύχη έγκατέλειψε όλος διόλου τόν εύνοούμενό της.

Έτσι κάθε βράδυ έπαιζε, κάθε βράδυ έχανε· ως που ό θησαυρός του τόσο εξατμίσθη, που δέν του είχαν μείνη πλέον παρά δυό δουκάτα χάρτινα.

Ό ίππότης τέλος αφού κατόρθωσε τρέχοντας όλη τήν ήμέρα νά εξαργυρώη τó χάρτινό του νόμισμα, γύρισε σπίτι του τó βράδυ πολύ άργά.

Άμα έκαλονούχτωσε έχωσε τὰ τελευταία του χρυσά νομίσματα στη τσέπη του κ' έμελετούσε νά τó στρήψη· μά ή Άγγέλα που κάτι ύποψιάσθη και τήν έτρωγαν κακά σημάδια, καθώς τόν είδε έτοιμο νά φύγη, του έκλεισε τó δρόμο, του έπεσε στα πόδια του και βρέχοντάς τα με τὰ δάκρυά της τόν έρκισε στο Θεό νά μείνη, νά μή κάρη ό,τι έχει στο νου του, νά μή βυθιστή στην άπεληψία και στην άθλιότητα.

Ό ίππότης τήν έσέκωσε, τήν έσφιξε με πόνο στο στήθος του και τής είπε με φωνή τρεμάμενη: «Άγγέλα, τρισαγαπημένη μου Άγγέλα· τώρα δέ μπορώ, δέ μπορώ άπόψε σου κάρω τή χάρη που μου ζητάς. Μ' από από αύριο δέ θά σου δώσω πιά τήν άφορμή νά μου πικραίνεσαι· σου όρκίζουμαι τὰ κόκκαλα τών γονέων μου, πώς σήμερα παίζω για τελευταία φορά ήσυχασε, άγαπημένη μου· κείνη κοιμήσου, όνειρέψου εύτυχισμένες ήμεις, καλύτερη ζωή· αυτό θά μου φέρη καλοτυχιά».

Ό ίππότης άγκάλιασε τή γυναίκα του και έφυγε τρεχάτος...

Δυό χαρτωσιές και ό ίππότης τάχασε όλα—όλα όσα είχει!

Έμεινε εκεί άκίνητος κοντά στο συνταγματάρχη και κάρφωσε τὰ μάτια του στο τραπέζι του παιγνιδιού, τέλεια μηδενισμένος. «Δέ ποντάρετε πιά, ίππότη;» είπε ό συνταγματάρχης άνακατόνοντας τὰ χαρτιά για τή νέα χαρτωσιά. — Τάχασα όλα, άποκρίθηκε ό ίππότης προσπαθώντας νά φανή άτάραχος. — Και δέν έχετε πιά τίποτα; ρώτηε ό συν-

ταγματάρχης άνακατόνοντας τή τραπέζιά του. — *Είμαι έπαίτης! έφώναζε ό ίππότης με φωνή τρεμάμενη από λύσσα, χωρίς νά σηκώνη καθόλου τὰ μάτια του καρφωμένα πάντοτε στο πράσινο τραπέζι και μήτε καν έβλεπε πώς οι παιγνιδιότορες έπαιρναν τó συνταγματάρχη, σά νά τούς έδινε ό παγκιέρης έξεπίτηδες τó τυχερό τó χαρτί τους.*

Και έξακολουθούσε ό συνταγματάρχης νά παίζει με άταραξία. «Μά θαρρώ πώς έχετε μιὰ χαριτωμένη γυναικούλα»· του λέει ό συνταγματάρχης, σιγά σιγά, χωρίς νά βλέπη τόν ίππότη και άνακατόνοντας τὰ χαρτιά έτοιμος για τήν άλλη χαρτωσιά. «Τι θέλετε νά πείτε μ' αυτό;» του είπε ό ίππότης άγαναχτισμένος. Ό συνταγματάρχης έτράβηξε τὰ χαρτιά του, χωρίς νά δώση άπάντηση στους λόγους του εκείνου, και είπε μιτογυρίζοντας προς τόν ίππότη και δίνοντάς του νά κόψη. «Δέκα χιλιάδες δουκάτα ή τήν Άγγέλα!» — *Θά σουστριψέ! έφώναζε ό ίππότης, κάπως φερμένος στα συλλογικά του, και βλέποντας τώρα πώς ό συνταγματάρχης όλοένα έχανε.*

«Είκοσι χιλιάδες δουκάτα για τήν Άγγέλα! είπε πάλι χαμηλόφωνα ό συνταγματάρχης, κρατώντας τó χαρτί του έτοιμο νάν τó γυρίση.

Ό ίππότης έσώπαινε ό συνταγματάρχης έπαρέλαβε τó παιγνίδι του και σχεδόν σε όλα τὰ χαρτιά ήλθε ότος. Οι πονταδόροι τόν έσάρωναν. «Σύμφωνος! πάει! του λέει σταυτί ό ίππότης τώρα πού νά χαρτωσιά θάρχιζε, βάζοντας τή Ντάμα στο τραπέζι.

«Η Ντάμα χάνει!» Ό ίππότης πισωδρομίζεε τρίζοντας τὰ δόντια του και έστηρίχτη στο παράθυρο ό θάνατος και ή άπεληψία έτράβηξαν τὰ χαρακτηριστικά του.

Τό παιγνίδι έπέλειωσε· ό συνταγματάρχης έζύγωσε τόν ίππότη και του είπε άναγελαστικά «Λοιπόν;»

— Τι άλλο, θέλετε; είπεν ό ίππότης· με καταντήσατε ζητιάνο· μά χωρίς άλλο θάν τάχασε χαμένα, άν άληθινά πιστεύετε πώς μπορούσατε νά κερδίσετε και τή γυναίκα μου... Είμαστε, θαρρείς, στις άποικίες; Μή θαρρείς πώς ή γυναίκα μου είναι σκιάβα παραδομένη στον άνθρωπο, τόν κύριό της, που όποτε του άρέσει νά τήν παίζει και στο χαρτί, νάν τήν έμπορεύεται; Η άλήθεια είναι πώς έχασα είκοσι χιλιάδες δουκάτα, κ' έχασα και τή γυ-

Έγύριζα τó μάνταλο κι' άνοίγονταν ή πόρτα, και λόγια μαύρης σφοδράς έχτύπησαν τ' ατί μου· Κ' εύτς έλιγοθήμηση στα χέρια τών δουών μου. Μά τώρα ξαναπέτε μου τó φοβερό τó λόγο· Γιατί ν' άκούγω σφοδρές είμαι συνηθισμένη.

(Στηρίζεται επάνω στις δουλες της)

Άγγελος

«Ό,τι είδα με τὰ μάτια μου, αυτά, βασιλισά μου, όλα έγω τώρα θά σου πώ, τίποτε δέ θά κρύψω. Γιατί άραγε τί ώφελεί νά σου τὰ λιγοστεύω Κ' ύστερα ψεύτης νά φανώ; μόνο ή άλήθεια μένει. Έγώ λοιπόν τόν άντρα σου στον τόπο άκολουθούσα, Που ό Πολυνεϊκής κοίτουσαν, απ' τὰ σκυλιά σκισμένους.

Κι' αφού παρακαλέσαμε τόν Άδη, τήν Έκάντη· Για νά μās συμπαθήσουνε και τó θυμό νά πάψουν, Μ' άγιο λουτρό τόν λούσαμε, κι' ό,τι απ' τó σώμα [μένει

Πάνω σε πράσινα κλαδιά όλα μαζί τὰ καιμέ. Κι' αφού ψηλά σηκώσαμε επάνω του τó χώμα, Έπειτα τρέχουμε εύτς στον πετρωμένο λάκκο, Όπου τής κόρης ήτανε νυφιάτικο κρεβάτι. Μά κάποιος από μακριά σά μοιολόγι άκούει· Και τρέχει άμέσως νά τó πη στον Κρέοντα, τόν άφέντη.

Κι' αυτός, άφούρθε πιο κοντά, τ' άκούει, άναστενάζει· Και λόγια πολυδάκρυτα τὰ χείλια του μιλούνε·

«Άραγε, ό δύστυχος έγώ, άραγε τó μαντεύω;»
«Είν' άραγε ό χειρότερος απ' όλους μου τούς δρόμους;»
«Του γιου μου άκούγω τή φωνή. Μά τρέξτε, ό δουλοι,»
«Βγάλτε τήν πέτρα γρήγορα, κι' αφού μπήτε στο

[στόμιο,

»Κοιτάχτε άν είναι ό Αΐμονας, ή απ' τούς θεούς [γελιούμαι].

Κι' άκούμε έμεις τις προσταγές του άπεληπισμένου [άφέντη.

Κι' αφού στον τάφο μπήκαμε, θωρώ τήν Άντιγόνη, Που με τὰ πέπλα απ' τó λαιμόν ήτανε κρεμασμένη· Κι' από τή μέση ό Αΐμονας τήν είχε άγκαλιασμένη, Κλαίγοντας τήν καταστροφή τής ποθητής μνηστής [του,

Και τὰ έργα του πατέρα του, και τόν κακό τó γάμο. Καθώς τόν είδε ό Κρέοντας σπαραχτικά φωνάζει, Και μες στον τάφο προχωρεί, και κλαίγοντας του [λέει·

«Δυστυχισμένε, τί έκαμες; τί έβαλες στο νου σου;»
«Τί θάνατον έδιάλεξες έσύ, για νά πεθάνης;»
«Παιδί μου, σε παρακαλώ, έβγα, έβγα, σε ξορκίζω». Μά αφού τόν κοίταξε ό Αΐμονας με φλογισμένα μάτια, Τόν έφτυσε στο πρόσωπο, και δίχως ν' άπαντήση,

Τραβή τó δίκαιο σπαθί· μά έγλώτωσε ό πατέρας, Όρμώντας έξω γρήγορα· τότε ό δυστυχισμένος Σκύβει και μπήγει τó σπαθί, άμέσως, στα πλευρά [του,

Και μαραμμένα, πέφτοντας, τήν κόρη άγκαλιάζει, Και μ' ένα κόκκινο φιλ στο μάγουλό της τ' άσπρο Βγάζει μιάν ύστερη πνοή και πέφτει και πεθαίνει. Και πεθαμένος κοίτεται κομπά στην πεθαμένη, Στον Άδη αφού χάρηκε τήν τελετή του γάμου, Και στους ανθρώπους έδειξε πώς σαν τ' άνόητο [πέισμα

Καμμιά άλλη μεγαλύτερη δέν είναι δοστυχία!

(Η Εύρουδίκη στηρίζεται επάνω στις δουλες της κ' άμίλητη γυρίζει στο πλάι).

ΣΚΗΝΗ Σ'

Άγγελος, Χορός

Κορυφαίος (στον Άγγελο)

Αυτό σαν τί τó λές έσύ; Φεύγει μες στο παλάτι, Χωρίς νά μās πη τίποτε, χωρίς νά βγάλη λέξη.

Άγγελος

Και μένα με φοβίζει αυτό· μά σκέφτομαι κ' έλπίζω· Πώς του παιδιού τή σφοδράν αφού άκουσε, δέ ήλπει

λαργυρμαστείτε φρονάζοντας ελιά, ή κοροδόνι, ή τόφλα στα μάτια σας, να σάς απαντούμε και μεις μ' ατόους τοὺς ἀριθμούς και να σάς ἀποδείξουμε πὼς ἀντι να πλερώνωσατε γὰρ τίς ἀγριοφωνάρες σας, τὸ ἐναντίο πλερώνετε ἀκριβὰ ἀκριβὰ. Κάθε φωνή που βγαίνει ἀπὸ τὸ λαργύρι σας, τραβῆι και μιά δραχμὴ ἀπάνου κίτου, ἀπὸ τὴν τόκῃ σας.

Θι μᾶς πῆτε τώρα λόγου σας, και μ' ὄλο σας τὸ δίκιο:

— Μὰ, κύριέ μου, πλερώνουμε κ' ἔχουμε ὄλο τὸ ἐλεύθερο να κάνουμε τὸ γούστο μας!

Καλά! Μὰ σὰν ἔρχεται αὐριο ὁ Κόντες και ζητάει να φαλιδίσει φωρομιστοὺς λιμασμένων ὑπαλλήλων και να κάνει οἰκονομίες, και αὐριο ὁ Ντεληγιάννης και σὰς βάζει φόρο... να ἀνορθώσει τὰ οἰκονομικά τὴν ἄλλη μέρα ὁ τάδε σπουριασμένος στόλους και στρατοὺς, θὰ μπορεῖτε για να σᾶς να τοὺς λείε—ἀμα ἔξερετε ἀπόξω τοὺς ἀριθμούς που ζητᾶμε παραπάνω:

— Κύριε παλιότενεκέ, ξεφορτώσου με και σὲ ἔξω. Δὲ μού ζητᾶς τὰ λεφτά μου για να σώσεις τὸ ἔθνος, μὰ γὰρ τὰ σώσεις τὸ νόμμα σου. Αὐτὸ σ' ἐνδιαφέρει: Να μὴ βουλιάζει τὸ νόμμα σου. Ἄν βουλιάζει κὶ ἂν ἀποβουλιάζει τὸ ἔθνος δὲν ἔδωσες ποτέ σου λεφτό!

Πότε θὰ ξεστραβωθοῦμε οἱ Ρωμιοὶ να δοῦμε σὲ ποὺ γυρεμὸ μᾶς σπαρώνουν οἱ συμμοίτες. Δουλοῦν κατεκαρέων, και πῆτε ἔνωζόμαστε τὸ στόμα μας να τοὺς πῆρουμε τὴν Ἀλήθεια κατὰμουτρα;

Η «ΑΚΡΟΠΟΛΗ»

τελευταία ξανατύπωσε τοὺς κ. Δεληγιώργη τὸ λόγο που ἔβγαλε, πᾶν τώρα δυὸ χρόνια, θυμίζοντας στὴ Βασιλεία τὰ χρέη της κὶ ἀγαναχτώντας που δὲν ἐμποδίζει τὴ συναλλαγή.

Ἄμα ἐκεῖνα τὰ λόγια τοῦ κ. Δεληγιώργη εἶναι χρυσά. Σοὺ θυμίζουν ἄμεσως ἀμέσως μῦθο τοῦ Αἰσώπου με τὸ περιφημὸ ἐκεῖνο δὲσάκι που στὸ μπροστινὸ του σακὶ ἔχει χροπιαστὲς τίς ξένες ἀμαρτίες και τὸ πίσω ἀθώρητες τίς δικές αἱ.

Πρὶν θυμίσει στὴ Βασιλεία τὰ χρέη της, ὁ κ. Δεληγιώργη ἔπρεπε να συζητιστεῖ ἂν ἔκανε ποτέ ὁ ἴδιος τὰ δικὰ του, και μάλιστα ἀφοῦ ἔχει ἔνομα που ἔπρεπε να τοῦ τὰ θυμίζει κάθε στιγμὴ τῆς ζωῆς του. Γιατὶ κατὰ τὴν πρώτη του Ὑπουργία ὁ μακαρίτης Τρικούπης ψήφισε τὸ νόμο ἐκεῖνο τῶν προσόντων τῶν ὑπαλλήλων που περιόριζε τὴ συναλλαγή. Τί

ἔκαμε τότε ὁ κ. Δεληγιώργη; Συνασπίστηκε μ' ἕναν ἄνθρωπο καθὼς τὸ Ντεληγιάννη—που, ἂς μὴ ξεχνόουμε μητ' αὐτό, τόσες φορές πρόσβαλε τὸν Ἐπαμινώδα Δεληγιώργη, ἕναν ἀπὸ τοὺς λίγους σεβαστοὺς πολιτικούς μας κὶ ἀδεργὸ τοῦ κ. Λεωνίδα—κὶ ἔρρηξε τὸν Τρικούπη. Ἐπειτα ψήφισε κρῦα κρῦα να καταργηθεῖ ὁ νόμος τῶν προσόντων. Πῶς τότε δὲ σηκώθηκε ὁ μεγάλος αὐτὸς πατριώτης ἔντονα κὶ ἀποφασιστικὰ να πει τοῦ Ντεληγιάννη, πῶς δὲν ἔχει ν' ἀλλάξει τὸν ἄγιο ἐκεῖνο νόμο, εἰδείμῃ ἂς ἐτοιμαστῆτε να λογαριαστῆτε μαζί του; Ἦναι καὶ τὰ ἐπαρχιακά συμφέροντα εἶταν ἀνέχτερα, βλέπετε, ἀπὸ τὸ γενικὸ καλὸ τοῦ ἔθνους.

Ὁ κ. Δεληγιώργη εἶναι ἄνθρωπος πλούσιος κὶ ὄλικα ἀνεξάρτητος. Γνωρίζει κίβλας πῶς τὸ ἔθνος κατακυλάει πρὸς δεύτερὴ χρεωκοπία και πῶς εἰ φτωχοὶ ὑπάλληλοι κακοπερώνονται τόσο που μόλις ζοῦν. Ὁταν λοιπὸν ἡ Βουλὴ ψήφισε ἄθε χρόνο τόσῃ ξαδιάντροπα διπλοὺς και τριπλοὺς μιστοὺς κίβλους της, πῶς ὁ κ. Δεληγιώργη δὲν εἶχε ποτέ τὸ θάρρος να σηκωθεί και να θυμίσῃ στοὺς συναδέλφους του τὸ χρέος τους πρὸς τὸν τόπο και τὴν ἀνάγκη να μὴν ἀρπάζουν ἀπὸ τὸ χρεωκοπημένο δημόσιο χρήματα, μήτε τὸ λίγο Φωμὶ ἀπὸ τὸ στόμα τῶν λιμασμένων ὑπαλλήλων; Περιμένουμε να μᾶς δώσει τὴν ἀπάντησῃ ὁ κ. Δεληγιώργη, που ξέρεῖ και τὰ δημῶν γορεῖ τόσο δμορφα και στρογγυλά.

Ἡ μαύρη και πὶ ἀλήθεια εἶναι πῶς με τοὺς πολιτικούς ὡς ἡ ἀγανάχτηση και τὰ γυρισμέ... πρὸς τὸν οὐρανὸ δταν κατηγοροῦν τὴν οὐλεια δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ φαρισαιζέ... και κάποτε... φτηνὴ δημοκοπία.

ΚΑΘΕ ΑΛΛΟ

παρὰ να... οῦμε τὴν πολιτικὴ τοῦ στρατηγοῦ... ἔναντίο, πολλές φορές χτυπήσαμε τὴν πολιτικὴ του και λυπηθήκαμε τὸν ἄνθρωπο που δὲ θέλησε να στήθῃ στὴ ζηλευτὴ θέση που ἡ πικληκαρία του τὸν ἀνέβασε, μὰ χώθηκε ὡς στὸ λαϊμὸ στὸν πολιτικὸ βούρκο, κ' ἔγινε και λόγου του ἕνας ἀπὸ τοὺς διακόσιους τόσους ἔθνογδύτες μας.

Ὅσο ὅμως κὶ ἂν ἔπεσε ὡς πολιτικός ὁ Σμολένσκης, δὲν ἔπρεπε ποτέ ὁ λαός, λησμονώντας τὸ Στρατηγὸ, νὰ φέρῃ πέντε δέκα παλιανθρώπους να τόνε σφουρίζουνε και να τόνε ρεζιλιέφουνε ἔτσι ἄνατρα κὶ ἀδιάντροπα στὴν αὐλὴ τῆς Βουλῆς.

Και τὸ ἀπελπιστικώτερο σ' αὐτὴ τὴν περίστασῃ

εἶ, κὶ ἐκεῖνος ποῦκονε τὸν πόλεμο, να σφουρίζε με τοὺς ἀνθρώπους του ἐκεῖνον που ἄφησε τότε κάποιον φῶπτενὸ σημάδι μισο στὴν ἔτελειωτῃ σκοτεινιά.

ΑΠΟ Τ' ΑΛΛΟ

Ἄλλο ἀρχίζουμε τὸ δημοσιεύουμε στὴν ἐπιφυλλίδα τὸ κακὸ ποίημα «ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΙΝΟΝΤΕΣ» που ἀπὸ μέρες τώρα ἀναγγελάμε. Ὁ συγγραφέας του δὲν τὸ παρουσιάζει για δρόμα, ἀλλὰ για σκηνικὸ δὲ ο κί μ α σ μ α, και για τέτιο παρακαλεῖ τοὺς ἀναγνώστες μας να τὸ κρίνουν.

ΦΟΝΟΚΑΖΑΡΟ ΒΙΟΜΑΧΙΑΤΙΚΟ

Ἄπὸ Πέμπτῃ σὲ Πέμπτῃ

- Ἐπιμετορὸς Ἐσωτερικῶν ὁ κ. Θ. Π. Ντεληγιάννης
- Ἐκποτωμοὶ: Στὸν Περαιά 1. — Στὸ Λαύριο 1. — Στὴ Δημητσάνη 1. — Στὴν Κυπαρισσία 1. — Στὴν Ἀθήνα (μέσα στῆς φυλακῆς) 1. — Στὸ Καλιάτη τῆς Γορτυνίας 1 (κὸρη τῆ μάνα). — Στὴ Ζάκυθο 1. — Στὴν Ἀνδρούσα 1.
- Λαβωμοὶ Στὴν Κυπαρισσία 1. — Στὴν Κέρκυρα 1. — Στὴν Ἀθήνα 7. — Στὸ Περαιά 4. — Στὰ Φιλιατρά 1. — Στὴν Κούμη 1. — Στὴν Αὐλώνα 1. — Στὸν Ἐπαχτο 1. — Στὸν Πύργο 1.
- Κλειψιές Ἀθήνα Περαιάς 15 (ἀνακαλύφανε μιὰ ἑταιρία που ἤντουσαν μέτοχοι και ἀστυφύλακες.) Πύργου 1. — Ἰθάκη 1. — Κεραλονιά 1.
- Κατὰχρησες Τελώνης τοῦ Κατάκωλου 5000.
- Κλειψιές τῆς ἀγάπης Ἀθήνα 2.

Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὸ σημερινὸ φύλλο τοῦ «Νουμά» βγαίνει ἀπὸ τὸν συνειθισμένο τύπο του, γιατὶ θέλαμε να τελειώσουμε όλες τίς συνέχειες και να μὴν ἀφήσουμε καμιά για τῆλο φύλλο, που ἀρχίζει κὶ ὁ καινούριος χρόνος, ὁ τρίτος τοῦ «Νουμά».

— Στὸ φύλλο τῆς 3 τοῦ Γενάρη, ἔδην ἐπὶ τῆλλα, θὰ δημοσιεύουμε κ' ἕνα μεγάλο ποίημα τοῦ Παλαμά «Τὸ τραγοῦδι τοῦ «Παρνασσού».

— Εἶναι ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτο ποίημα του «Ἡ Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ» που ἀναφέρεται στὸν αὐτοκρίτορα Βασιλεῖο τὸν Βουλγαροχόνο.

— Αὐπομάστε πολὺ που με τὴν παράδοση τοῦ Πόρτ-Ἀρθούρ ἢ «Μεταρρύθμιση» σῆκωσε στὰ γραφεῖα τῆς τῆ Γαπωνέζικῃ σημαία.

— Τέτιους ταρταρινισμοὺς, καλὸ να τοὺς ἀφήνουμε για τοὺς παλιοκαφενέδες.

— Και να δειτε, δυὸ τέτιο παλιοκαφενέδες, που ἀνταμωθήκανε τὴν Τρίτῃ τὸ πρωὶ, τί νόστιμα που τὰ εἶπαν:

- «Τᾶμαθες; Ἐπεσε τὸ Πόρτ-Ἀρθούρ!..
- «Τᾶμαθα, λείε; Φῆς τὸ βράδυ μέθουσα ἀπὸ τῆ χαρᾶ μου!.. Τᾶκαθα θάλασσα!..»
- Ὁ διάλογος αὐτὸς, ὁ ἱστορικώτατος, ἀκούστηκε σ' ἕνα καφενεδάκι τῆς πλατείας Στουρνάρα

Ἄγγελος (δείχνει τὸ σῶμα).
Μπορεῖς να τὸ δῆς μόνος σου. Δὲν εἶναι πιά κρυμμένο.
Κρέων (ἀπελπισμένα).
Ἄλι μου! δεύτερο κακὸ βλέπω ὁ δυστυχισμένος!
Ποιὰ μαύρη μοῖρα τὸ λοιπὸν ἀκόμα με προσμένει;
Μόλις στὰ χέρια μου ἔφερα τ' ἀγαπητὸ παιδί μου,
Και τώρα βλέπω ἀντίκρυ μου κὶ αὐτὴν τὴν πεθαμῆνη!
Δόλια μητέρα, ἀλίμονο! κ' ἀλίμονο, παιδί μου!
Ἄγγελος
Δύστυχη! δίπλα στὸ βουμό, με κοφτερὸ μαχαίρι
Χτυπήθηκε, κὶ ἀπλώθηκε στὰ μάτια της σκοτάδι,
Ἄφοῦ το γυιὸ της ἔκλυψε πρώτα τὸ Μεγαρέα,
Που δοξασμένα πέθανε προτοῦ, κὶ ἔπειτα ἐτοῦτον,
Και τοῦ παιδιοῦ της το φονιά ὕστερα καταριέται
Ἐσένα, και σοὺ εὐχεται να βρῆς ἀσκημο τέλος!
Κρέων
Ἄλίμονο! κὶ ἀλίμονο! με πάγωσαν ὁ φόβος!
Γιατὶ κανένας δὲν τραβᾷ σπαθὶ να με χτυπήσῃ;
Ἄλίμονο! μαῦρος ἐγὼ και μαύρη συφορὰ μου!
Ἄγγελος
Γι' αὐτὸν ἐδῶ τὸ θάνατο, καθὼς και για τὸν ἄλλον,
Ἐλεγε αὐτὴ πεθαίνοντας πῶς εἶσαι ἐσὺ ἡ αἰτία.

Κρέων
Μὰ, πῆς μου, πῶς σκοτώθηκε;
Ἄγγελος
Χτυπήθηκε στὰ στήθια,
Ἄμ' ἔκουσε τὸ θάνατο τοῦ δύστυχου παιδιοῦ της.
Κρέων
Ἄλίμονο! ἄλλος κανεῖς—ἐγὼ μονάχα φταίω!
Ἐγὼ, ἐγὼ σὲ σκοτώσα, τὸ λέω, ἐγὼ μονάχα!
Ἄ δούλοι μου, τραβᾶτε με, να φύγω ἀπο δωπέρα,
Ἄ τοῦ κὶ ἀπὸ τὸ τίποτε χειρότερος ἐγώμαι.
Κορυφαῖος
Κὺ τὸ λές—ἂν εἶν' καλὸ μέσα στὴ δύστυχια.
Και κὶ μὴ βλέπῃς τὸ κακὸ, παρηγοριά σοῦ φέρνει,
Κρέων
Ἄς ἔρθῃ, ἂς ἔρθῃ ὁ θάνατος, που θὰ με πάρῃ ἐμένα,
Που θὰ μού φέρῃ ποθητὰ τὴν ὕστερή μου μέρα.
Ἄς ἔρθῃ, να μὴν ξαναἰδοῦν τὰ μάτια μου τὸν ἥλιο!
Ἄγγελος
Αὐτὰ θὰ δειξῇ ὁ καιρός, Τὰ τωρινὰ ἂς σκεφτοῦμε!
Μὰ αὐτοὶ που ὄλα φροντίζουνε, φροντίζουν για τὸ
[μέλλο.
Κρέων
Ὅμως ἐγὼ εὐχομαι γι' αὐτὰ που ἀποθυμεῖ ἡ καρ-
[διά μου.

Ἄγγελος
Μὴν εὐχεται για τίποτε γιατὶ ὅ,τι ἡ μοῖρα γράφει,
Ἄνθρωπος δὲν τὸ ξεγράφει!
Κρέων
Τραβᾶτε με μακριὰ ἀπὸ δω, τὸν ἄντρα τὸ σβυσμένο,
Ὅπου και σένα ἀθέλητα σὲ σκοτώσα, παιδί μου,
Και σένα, μάννα δύστυχη.—Και τώρα πιά δὲν ξέρω
Ποῖον να κοιταξῶ ἀπὸ τοὺς δυὸ, και πού τώρα να
[φύγω.
Ἄμα στριφογυρίζουνε—μὰ ἐμένα μαύρη μοῖρα
Στὴν κεφαλή με χτύπησε και μ' ἔχει ζαλισμένο!
(Δούλοι τὸν ὀδηγοῦν μες στὸ καλὰν ἀκόλου-
θοῦν ἄλλοι με τὸ φορεῖο).
Κορυφαῖος
Ἄπὸ τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ πρωτεύει ἡ φρονιμάδα!
Και τοὺς θεοὺς να σέβεται ὁ φρόνιμος θυμᾶται.
Μὰ τ' ἀσυλλόγιστα, τρελλὰ λόγια τῶν φαντασμένων
Μὲ φοβερὰ χτυπήματα ἀπ' τοὺς θεοὺς τιμωροῦνται,
Κ' ἔτσι πιά στὰ γεράματα μαθαίνουν φρονιμάδα!

ΤΕΛΟΣ